

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Чъэпыогъум и 9-р — мэкъу- мэщымрэ перера- батывающэ про- мышленностымрэ ялофышIэ и Маф

Адыгэ Республикэм иаг-
ропромышленнэ комплекс
и ялофышIэхуэ лъытэныгъэ
зыфэтшIыхэрэр!

*Шъуисэнхъат енхыгъэ
мэфэкIым — мэкъу-мэщым-
рэ перерабатывающэ про-
мышленностымрэ ялофышIэ
и Мафэ фэшI тышфугъ-
гушIо!*

Урысыем иаграрнэ комп-
лексэу хэгъэгум иэкономикэ
и анахь отраслэ нэрытхэм зэу
ащыщым цIыфхэм гъомылап-
хъэхэр зэралкIыгъахъэхэрэм
имызакоу, нэмыкI пигырылгъ
инхэри егъэцакIэх.

Адыгэ Республикэм имэкъу-
мэщым анахъу хэхъоныгъэ
звышIыгъэ лъэныкъомэ ахалыт-
тэ. Мы аужырэ илъэсхэм ащ
изегъэушIомбгун сомэ милли-
он 700-м ехъу пэгуагъэхыгъ,
мэкъумэщ техникакIэхэр губ-
гъохэм арыхъагъэх, чIыгулэ-
жыными былымхъунми тех-
нологие нэрытхэр къащызфа-
гъэфедах. Илъэситф хъугъэу
республикэм лэжыгъэ бэгъуа-
гъэ еугъоижы, лэжыгъэм
икъэхъыжынкIэ ащ хэгъэгум
ятIонэрэ чIыпIэр щегъыты.

А гъэхъагъэхэм якъэкIуапIэр
чIыгулэжыкIэм, губгъохэм, ферм-
эхэм ащылажыкIэхэрэм, АПК-м
ипредприятиехэмрэ фермер
хъызмэтиланIэхэмрэ япачъ-
хэм агу етыгъэу, мытшIыжы-
хуэ Иоф зэралIэрэр ары.

Шъуапаншъхъэ джыгъэдэж
пигырылгъыкIэу итхэм ащыц
агропромышленнэ комплексым
зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэныр,
къоджэдэххэм ящыIэкIэ-
псэукIэ зыкъегъэIэтыгъэныр.
ПсэупIэхэм газыр алгъыгъэIэ-
сыгъэным, унэхэм, гъогъухэм,
социальнэ мэхъанэ зилэ псэуа-
лэххэм яшIын республикэм
игъэцкIэкIо, изаконодательнэ
хабзэ иорганхэм сыдигыуи анаIэ
тырагъэтыщт.

Мэкъу-мэщым, перераба-
тываюущэ промышленнос-
тым Иоф ащызышIэхэрэм
псауныгъэ, насып, щыIэкIэшIу
яIэнэу, Хэгъэгум пае ялофышIэн
гъэхъагъэхэр ащыIыгъэу
тафэлъаIо!

Адыгэ Республикэм
и Лышхъуэ
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и
Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Федор ФЕДОРКО

КIЭЛЭЕГЪАДЖЭХЭМ АФЭГУШIУАГЪ

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

**КIэлэегъаджэм и Мафэ фэгъэхыгъэу АР-м и Къэ-
ралыгъо филармоние тыгъуасэ торжественнэ зэх-
хъэ щыкIуагъ. Мы мэфэкIыр хэзыгъэунэфыкIырэ
пстэуи Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ
ТхъакIуцынэ Аслъан игуапэу къафэгушIуагъ.**

— Ныбджэгъу лъапIэхэр,
КIэлэегъаджэ ИофшIэным ивете-
ранхэр! Шъуипрофессионалнэ
мэфэкI мафэу хэгъугъэунэ-
фыкIырэм фэшI сыгу къыздеIэу
сышIуфэгугъу, — къыIуагъ
республикэм ипачъ. — КIэлэ-
егъаджэ сэнэхъатым, гъэсэны-
гъэм исистемэ зэрэпсауу мэхъа-
нэу яIэм мы аужырэ илъэсхэм
нахь зыкъадгъэIэтын зэрэтлэ-
кIыгъэм щэч хэлъэп. АщкIэ зи-
шIогъэшхо къахIохэрэм ащыц
Урысые Федерацием и Президен-
тэу Дмитрий Медведевым гъэ-
сэныгъэм ылъэныкъокIэ зэри-
хъэрэ политикэр. Къэралыгъом
ипачъ, ежугъэджэрэ КIэлэеджа-
кIохэм цыхъуу къышIуфашIыр-
рэр къэжугъэгъэщыпкъэжыныу
тыкышIушIугъы. Непэ феде-
ральнэ гупчэри республикэри
къыжъуготых, шъуищыкIа-

гъэхэр, шъуигумэкIыгъохэр
зэхашIэх, амалэу шыIэмкIэ
IэпыIэгъу къышIуфэхъух. Мы
аужырэ илъэсхэм КIэлэегъа-
джэхэм ялэжъапкIэ нахь къыхъ-
хъуагъ, тапэкIи ахэр социальнэу
къэхъумэгъэнхэм тынаIэ тед-
гъэтыщт. Федеральнэ целевой
программэм къыдхалытагъэу
гъэсэныгъэм исистемэ хэхъо-
ныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм пае
мы аужырэ илъэсрэ ныкъорэм
къыкIоцI республикэм сомэ
миллион 600-м ехъу къыIэкIэ-
хъагъ, зищыкIэгъэ лъэныкъохэм
ар апIудгъэхъагъ. Шъыпкъэ,
щыкIагъэу шыIэри макIэп, ау
ахэр зэшIотхынхэм, ыпэкIэ ты-
лыкIотэным тыфэхъазыр. Ти-
КIэлэегъаджэ лъапIэхэр, псау-
ныгъэ пытэ шъуиIэу, гъэхъэгъэ-
шIухэр шъушIыхъэзэ ыпэкIэ
шъулыкIотэнэу шъуфэсэIо.

Илъэс пчъагъэ хъугъэу КIэлэ-
егъаджэ кадрэхэм ягъэхъазырын
чанэу Иоф дэзышIэрэ Адыгэ
КIэлэегъаджэ колледжэу Андыр-
хъое Хъусен ыцIэ зыхъырым
УФ-м и Президент ирээзныгъэ
тхылъ къызэрэфагъэшIошагъэм
фэшI ТхъакIуцынэ Аслъан кол-
лективым къыфэгугъуагъ, гъэ-
сэныгъэм иучреждение идирек-
торэу Адумьжэ Казбек тхылъыр
ритыжыгъ.

Лъэпкъ проектэу «Гъэсэны-
гъэм» къыдхалытагъэу рес-
публикэм Иоф шызышIэрэ КIэлэ-
егъаджэхэм азыфагу щызэхъа-
щгъэ зэнэкъокъум теклоньгъэр
къышIыдзыхыгъэхэм федеральнэ
гупчэм къытIупщыгъэу сомэ
мин 200 зырыз шIухъафтынэу
афашIыгъ, хагъэунэфыкIырэ
чIыпIэр къыдзыхыгъэ нэбгырэ
заулэм республикэ бюджетым
къыхахыгъэ сомэ мин 50 зырыз
аратыгъ. Ахэм УФ-м ыкIи АР-м
гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ
яминистерствэхэм ящытхуэ
тхылъхэр афагъэшIошагъэх.
Джаш фэдэу «Гъэсэныгъэм иси-
стемэ иIофышIэ гъэшIуагъ»
зыфилорэ щытхуэцIэр къэзылэ-

жыгъэхэм АР-м и Лышхъуэ
афэгугъуагъ. УблэпIэ ыкIи гу-
рыт профессионалнэ гъэсэны-
гъэм ылъэныкъокIэ гъэхъэгъэ-
шIухэр зышIыгъэ нэбгырэ зау-
ли къыхагъэщыгъ.

Республикэм ит КIэлэцIыкIу
IыгъыпIэхэм Иоф ащызышIэрэ
КIэлэпIухэм азыфагу щызэхъа-
щгъэ зэнэкъокъоу «Адыгеим
икIэлэпIу анахь дэгъу-2011-р»
зыфилорэм къышIыхагъэщыгъэ-
хэм ахъшэ шIухъафтынхэр
афашIыгъэх. Теклоньгъэр къы-
дзыхыгъэхэм — сомэ мин 80,
хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр зы-
фагъэшIошагъэхэм сомэ мин
40-м къышIэгъэжыгъэу мин 60-м
нэсэу аратыгъэх.

Сыд фэдэрэ лъэныкъокIи
IэпыIэгъу къафэхъухэр АР-м и
Лышхъуэ, АР-м иминистрэхэм
я Кабинет, АР-м гъэсэныгъэмрэ
шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ
зэрафэразэхэр нэужым гушIыIэ
зышIтэгъэ КIэлэегъаджэхэм ыкIи
КIэлэпIухэм къауагъ.

Республикэм итворческэ кол-
лективхэм кIагъэхъазырыгъэ
концертным къэзэрэугъоигъэхэр
ягуапэу еплъыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ХэушъхъафыкIыгъэ техникэр аратыгъ

Урысые Федерацием реги-
оналнэ хэхъоныгъэхэмкIэ и
Министерствэрэ Адыгэ Рес-
публикэм иминистрэхэм я Ка-
бинетрэ зэзэгъыныгъэу зэдэ-
шIыгъэм диштэу лъэныкъо
зэфэшъхъафхэмкIэ бгъэфедэн
плъэкIыщт хэушъхъафыкIыгъэ
техникэр мы аужырэ илъэ-
ситIум къыкIоцI республикэм
къыIэкIлахъэ. АР-м ибюджет
къытIупщыгъэ ахъщэм ишIуа-
гъэкIэ къэлэ ыкIи къоджэ псэ-
упIэхэм къафашIыгъэ техни-
кэм ялункIыбзэхэр зытефэхэрэм
тыгъуасэ торжественнэу ара-
тыжыгъэх. Мыщ фэгъэхыгъэ
зэхъэу АР-м и Правитель-

ствэ и Унэ дэжэ щызэхъагъэм
хэлэжыгъэх АР-м и Лышхъуэ
ТхъакIуцынэ Аслъан, АР-м и
Къэралыгъо Совет — Хасэм
идепутатхэр, министрэхэм
я Кабинет хэтхэр, нэмыкI-
хэри.

Лъэхъаным диштэрэ техни-
кэ зэтэгъэпсыхъагъэхэр зыфа-
тIупщыгъэ псэупIэхэм АР-м и
Лышхъуэ афэгугъуагъ, хахъо
яIэу, гъэхъагъэхэм къащамы-
гъакIэу ялофшIэн лъагъэкIо-
тэнэу афэлъIуагъ.

— УФ-м регионалнэ хэ-
хъоныгъэхэмкIэ и Министер-
ствэ зэзэгъыныгъэу дэтшIы-
гъэм елгытыгъэу, аужырэ

шапхъэхэм адиштэрэ техникэр
къызэрэтIэкIлахъэрэр гушIо-
гошху, — къыIуагъ ТхъакIу-
цынэ Аслъан. — Адыгеим
хэхъоныгъэхэр ышIынхэм,
ыпэкIэ лыкIотэным апае непэ
федеральнэ гупчэр къызэрэдго-
тыр, ар IэпыIэгъу къызэрэт-
фэхурэр экIэми анахь шъхъа-
Iэу къыхабгъэщын фае. Мэ-
къумэщ хъызмэтым, къоджэ
псэупIэхэм, отраслэ зэфэшъ-
хъафхэм ялофшIэн дэгъоу зэхъ-
щэным пае ящыкIэгъэ техни-
кэр зэрафэттIупщырэм мэхъа-
нэхъо иIэу сэлъытэ. Полномо-
чие пчъагъэ зыфэдгъэзэгъэ

къоджэ псэупIэхэм икIу фэди-
зэу мылгъу зэрафэтымытIуп-
щыгъэр тыгыгъушIагъэп, зэ-
рэтфэлъэкIэу а щыкIагъэр дэ-
гъэзыжыгъэным тыпыл. ЯмыIэ
пстэури тэлъэгъушъ, ахэр икIоу
зэрагъэгъэтыщтхэм тапэкIи
тыдэлэжыщт.

ИлъэситIум ехъум къыкIоцI
техникэ зэфэшъхъафи 131-рэ
Адыгеим къыIэкIэхъагъ. Ты-
гъуасэ аратыгъэ хэушъхъафы-
кIыгъэ техникэм пэлухъэгъэ
сомэ миллион 15-р республи-
кэ бюджетым къытIупщыгъ.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо наградэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэу шырилэхэм ыкIи гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм апае медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфиIорэр **Чыназыр Алий Казбек ыкъом** — Адыгэ Республикэм хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогъуеклоным ищы- нэгъончъагъэкIэ икъэралыгъо инспекция и ГъэIорышIапIэ ипащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

ПсэолъэшIыным ылъэныкъокIэ гъэхъагъэу иIэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэришIэрэм

апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изас- луженнэ псэолъэшI» зыфиIорэр **Шъэфрыкъо Мурат Хъазрэт ыкъом** — зэфэшIыгъэ акци- онер обществэу «Адыгэгражданстрой» зыфиIо- рэм игенеральнэ директор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 4, 2011-рэ илъэс
N 116

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфиIорэр **В.Ф. Фоменкэм** фэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэу шырилэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм апае медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфиIорэр **Фоменко Виктор Федор ыкъом** — Адыгэ Республикэм и ЛыкIо IофшIапIэу Урысые Фе- дерацие и Президент дэжъ щылэм иотделэу хабзэм ифедеральнэ органхэмрэ Москва и

Правительствэрэ адырIэ зэпхыныгъэхэм афэ- гъэзагъэм ипащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 6, 2011-рэ илъэс
N 117

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэр зызэхашагъэр илъэс 20 зэрэхъурэм ыкIи япшъэрылхэр гуетыныгъэ фырилэу зэрагъэцакIэхэрэм апае Адыгэ Респу- бликэм хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ мы къыкIэлъыкIорэ иIофышIэхэм рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэнэу:

1) **Нэхэ Казбек Фезулахъ ыкъом** — Уры- сыем и МВД Тэхъутэмыкъое районымкIэ и От- дел ипащэ;

2) **Литвинов Сергей Александр ыкъом** — Урысыем и МВД Мыекъопэ районымкIэ и Отдел ипащэ игуадзэ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 4, 2011-рэ илъэс
N 168

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Л.Хь. Болэкъомрэ А.Н. Шъыхъэмрэ щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм инароднэ врач» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Псауныгъэм икъэухъумэн яIахъ зэрэхашIы- хъэрэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэрэшIэрэм афэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм ина- роднэ врач» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу: **Болэкъо Люсьенэ Хъасанбий ыпхъум** — псауныгъэм икъэухъумэнкIэ къэралыгъо учреж- дениеу «Адыгэ республикэ клиникэ перинатальнэ гупчэм» иакушер отделение ипащэ;

Шъыхъэ Аллэ Николай ыпхъум — пса-

уныгъэм икъэухъумэнкIэ къэралыгъо учреж- дениеу «Адыгэ республикэ клиникэ перинаталь- нэ гупчэм» иврач шъхъалэ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 7, 2011-рэ илъэс
N 118

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу пса- уныгъэм икъэухъумэн зэрэфэлажъэрэм, меди- цинэ IэпыIэгъум иэкономикэ лыапсэхэм ягъэпы- тэн ышъхъэкIэ иIахъ зэрэхашIыхъэрэм ыкIи клиникэр къызызэIуахыгъэр илъэси 10 зэрэхъу- гъэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъо- шагъ **Буренина Татьяна Виктор ыпхъум**, ООО-у «Хь. М. Шъэумэным ыцIэкIэ щыт джы- рэ медицинэ гупчэм — я XXI-рэ лIэшIэгъум икли- никэ» иэкономист шъхъалэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу пса- уныгъэм икъэухъумэн зэрэфэлажъэрэм, цыфхэм хирургие IэпыIэгъоу арагъэгъотырэм ышъхъэкIэ иIахъ зэрэхашIыхъэрэм ыкIи клиникэр къы- зызэIуахыгъэр илъэси 10 зэрэхъугъэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Фе- дорова Людмила Василий ыпхъум**, ООО-у «Хь. М. Шъэумэным ыцIэкIэ щыт джырэ ме- дицинэ гупчэм — я XXI-рэ лIэшIэгъум икли- никэ» хирургиемкIэ иотделение имедсестра.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу пса-

уныгъэм икъэухъумэн зэрэфэлажъэрэм, анес- тезиология, реанимационнэ медицинэ IэпыIэ- гъум ышъхъэкIэ иIахъ зэрэхашIыхъэрэм ыкIи клиникэр къызызэIуахыгъэр илъэси 10 зэрэхъу- гъэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъо- шагъ **Толстолуцкий Сергей Борис ыкъом**, ООО-у «Хь. М. Шъэумэным ыцIэкIэ щыт джырэ медицинэ гупчэм — я XXI-рэ лIэшIэгъум иклиникэ» анестезиологиемрэ реанимациемрэкIэ иотделение ипащэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм, псауныгъэм икъэухъумэнкIэ бух- галтер Iофэу зэрэхъэрэм ышъхъэкIэ иIахъ зэрэ- хишIыхъэрэм ыкIи клиникэр къызызэIуахыгъэр илъэси 10 зэрэхъугъэм афэшI Адыгэ Респу- бликэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щыт- хъу тхылъ фагъэшъошагъ **Третьякова Татъя- нэ Семен ыпхъум**, ООО-у «Хь. М. Шъэумэ- ным ыцIэкIэ щыт джырэ медицинэ гупчэм — я XXI-рэ лIэшIэгъум иклиникэ» ибухгалтер шъхъалэ.

АШIАГЪЭМ ыгъэрэзагъэп

Адыгэ Республикэм ипсэупIэ-коммунальнэ хъыз- мэт кIымэфэ уахътэм зэрэфэхъазырым фэгъэхъы- гъагъ тыгъуасэ Правительствэр зычIэт Унэм зэхэ- сыгъоу цыкIуагъэр. Ар зэрищагъ АР-м и Премьер- министрэу КъумпIыл Мурат.

ПсэупIэ-коммунальнэ хъыз- мэтымкIэ Комитетым ипащэу Ныбэ Руслъан къызэриIуагъэм- кIэ, котельнэ 324-у республикэм итым щыщэу 321-р, фабэр къы- зэрыкIорэ километрэ 302-м щы- щэу километрэ 300-р, псы- рыкIопIэ километрэ 2537,5-м щыщэу 2512,4-р кIымафэм фа- гъэхъазырыгъахъ. Джджэ рай- оным ит поселкэу Гончаркэм, Кошхъэблэ районым ипоселкэ- хъу Дружбэмрэ Майскэмрэ яко- тельнэхэр арых ныIэп мыхъазы- рэу къэнагъэхэр. Республикэм ипсэупIэ-коммунальнэ хъызмэт ипроцент 99-р къэкIорэ кIымэфэ уахътэм фэхъазырэу ары ащ къызэриIуагъэр. Арэу щытми, Премьер-министрэм нахъ игъэ- кIотыгъэу Iофхэм зашигъэгъо- зэнэу упчIэхэр къызызэльты- хэм, джыри шыкIагъэхэр мыма- кIэу щылэхэу къычIигъэщыгъ. Джаш фэдэу псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, псэупIэ-комму- нальнэ ыкIи гъогу хъызмэтхэм- кIэ Министерствэр районхэмрэ къалэхэмрэ яухъазырыныгъэ икIу фэдиэу щымыгъуазэу къычIэкIыгъ. Ар ахэм япащэу къэгущыIагъэхэм къаушыхъа- тыгъ. Министерствэм IэкIэлъ къэбархэмрэ Iофхэм языхъу- район ыкIи къэлэ пащэхэм зышагъэгъозагъэхэмрэ зэтемы- фабэ къахэкIыгъ.

— Гъатхэр ары кIымэфэ уахъ- тэм зыфэбгъэхъазырынэу зэб-

гъэжъэн фаер, — къыIуагъ Пра- вительствэм ипащэ Iофхэм язы- тет ымыгъэразэу. — Районхэм- рэ къалэхэмрэ ащызэшIуахыгъэм шъушымыгъуазэу Iофхэр на- хъышIу зэрэхъуштхэм сыдэу- щтэу шъудэлэжъэщта? Зэпстэури цыфхэм апае зэрэтишIэрэр къы- дэшъулыгътэзэ шъуиIофшIэн зэ- хашъушэмэ, кIэху нахъ тэрэххэм шъуакъыфэкIощт.

КIымэфэ уахътэм изыфэгъэ- хъазырын ащ фэгъэзэгъэ пстэури нахъ гъэлъэшыгъэу ыуж итын- хэу, игъом ыкIи икIоу япшъэ- рылхэр агъэцэкIэнхэу ащ афигъэпытагъ, район ыкIи къа- лэ пэпчъ нахъыбэу мы лъэны- къомкIэ ыналэ зытыригъэтын фаехэри къыхигъэщыгъэх. ГушыIэм пае, Адыгеим икIэлэ шъхъалэ иурамхэр чэшырэ къы- зрагъэнэфхэрэм уигъэрэзэнэу зэрэщымыгыр къыIуагъ, а щы- кIагъэр дагъэзыжынэуи ащ ипа- щэхэм къафигъэпытагъ.

Нэужым гъэстыныпхъэ шхъуантIэмрэ электричествэмрэ апкIэ икIоу зымытыгъэу, нахъы- бэу чыIэфэ зыгъэ районхэм ыкIи къалэхэм япащэхэр къэгущы- Iагъэх. Цыфхэм псэупIэ-комму- нальнэ фэIо-фашIэхэм апкIэ къызэрамыгырэр ахэм ушъхъагъу шъхъалэу къыхагъэщыгъ, ау ащи Премьер-министрэр ыгъэрэза- гъэп. ХэкIыпIэхэр къагъотын- хэшъ, чыфэхэр къатыжъынхэу афигъэпытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

БЮДЖЕТЫМ ипроект едэIугъэх

Хабзэ зэрэхъугъэу, къыхащт 2012-рэ илъэс бюджетым ип- проект фэгъэхыгъэ публичнэ едэлунхэр тыгъуасэ Правитель- ствэр зычIэт Унэм щызэхашэгъагъэх. Ащ министрэхэм я Кабинет хэтхэр, район ыкIи къэлэ администрациехэм, къу- лыкIу ыкIи ведомствэ зэфэшъафхэм япащэхэр хэлэжъагъэх.

АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат ащ пэублэ гушыIэу къыщишIыгъэм бюджетым къыщыдалыгътэщт лъэ- ныкъохэр къыщыхигъэщыгъэх. Социальнэ Iофхэм язэшIохын къызэрэзэтырамыгъэуцощтыр, медицинэ фэгъэхыгъэ про- граммэхэм язэшIохын зэрэлыагъэкIотэщтыр, ахэм апэIуа- гъэхъащтым къызэрэщамыгъэкIотэщтыр зигугъу къышIыгъэхэм ащыщых, хэбзэIахъхэм якъэугъоин нахъ зэрагъэпытэщтыри къыIуагъ.

Нэужым АР-м финанс IофхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэт- бый 2012-рэ илъэс бюджетым ипроект нэIуасэ фишIыгъэх. Лъэныкъоу ащ къыщыдалыгъагъэхэм ар нахъ игъэкIотыгъэу къагъушыIагъ.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

IэпэIэсэныгъэ ин ахэлъэу яIоф зэрагъэцакIэрэм, къыткIэ- хъухъэхэрэм яегъэдженрэ япIунрэ яIахышхо зэрэхашIыхъэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

— **Жъажъые Хъарет Талибэ ыпхъум**, Тэхъутэмыкъое районымкIэ поселкэу Яблоновскэм дэт МБОУ-у «Гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ гурыт еджапIэу N 5-р» зыфиIорэм тари- хымкIэ икIэлэегъаджэ;

— **Шестопалова Ларисэ Владилен ыпхъум**, Тэхъутэ- мыкъое районымкIэ поселкэу Яблоновскэм дэт МБОУ-у «Гъэ- сэныгъэ зышарагъэгъотырэ гурыт еджапIэу N 5-р» зыфиIорэм идиректор, инджылызыбзэмкIэ икIэлэегъаджэ.

АДЫГЭ КЪУАЕР ЛЪЭПКЪЫМ ИХЪИШГЪЭ ХЭХЪАГЪ

Адыгэ Республикэм ыныбжъ илъэс 20 зэрэ-хъурэм ипэгъоклэу чъэпыогъум и 4-м адыгэ къуае ия 2-рэ республикэ фестиваль-зэнэ-къокъу Мыекъуапэ игупчэу Лениным ыцлэкIэ щытым щыкIуагъ. Ащ хэлэжъагъэх тиреспубликэ ирайонхэм, щэм хэшIыкIыгъэ продукцияер къыдзэыгъэкIырэ IофшIапIэхэм ялыкIохэр, предпринимательхэр, фермерхэр ыкIи унэе хъызмэтшIапIэ зилэхэр.

ИжыкIэ къуаджэ пэпчъ къоеихыным фэкълэе бзылъ-фыгъэ IэпIасхэр дэсыгъэх. Ахэм «Къуае игуашэкIэ» яджэщтыгъэх. Хьалыгъумрэ къуаемерэ егъашIэми адыгэхэм яшхыныгъоу щыт. Адыгэ къое закъор ары бгъэжъэн плъэ-кIырэр ыкIи шхыныгъо зэфэ-шъафыбэ хашIыкIы. ХьакIэу Адыгеим къеблагъэхэрэр апэ-ррэу къызыкIупчIэхэрэр зилэ-шIугъэкIэ зэлъашIэгъэ адыгэ

къуае ары. Къыхэгъэщыгъэн фае адыгэ къуае ипромыш-леннэ къыдэгъэкIын апэдэдэ ЦунтIыжэ Мэдинэ клэщакIо зэрэфэхъугъэр.

Фестиваль-зэнэкъокъоу Мыекъуапэ игупчэу щыкIуагъэм адыгэхэм ямызакъоу, лъэпкэ зэфэшъафхэм къахэкIы-гъэхэри къекIоллагъэх. Район пэпчъ къарыкIыгъэ лIыкIохэм «Лъэпкэ шагу» зэлухыгъэхэу къагъэхъазырыгъэхэм хьакIэу фестивалым къекIоллагъэхэр арагъэблагъэхзэ, адыгэ къуае зэрэрахырэ къафалотагъ. Нэ-рылгъэгъоу а чIыплэм къуае щырахызэ, ащ илэшIугъэ зыфэ-дэр аушIэжIугъэ. Джащ фэдэу адыгэ къуае хашIыкIырэ къо-жъэр, хьалыжъожъыер, хьа-кухьалыжъор, нэмыкIхэри

кIышт ныбжыкIэхэр зэрэти-лэхэр.

Зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу клэгъэ фестивалым лъыплгъэгъэ жюри хэтыгъэх фестивалым изэхэщакIоу ЛIыхэсэ Светлана, АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Ми-нистерствэ ипащэ игуадзэу Хьапэклэ Аслъан, нэмыкIхэри. Адыгэ къуае иихын нахъ фытегъэпсыхъагъэхэм ыкIи «Лъэпкэ шагу» нахъ гъэшIэ-гъонэу къэзыгъэлъэгъуагъэхэм жюри хэтхэм осэшIу афа-шыгъэ. Джащ фэдэу ижыкIэ адыгэхэр зыщыпсэуштыгъэхэ чыиф унэ цIыкIухэр «Лъэпкэ шагухэм» ащыплгъэгъушты-гъэх. Районхэм къарыкIыгъэ-хэм лъэпкэ шъуашэхэр ащыгъ-хэу оредхэр къагуагъэх ыкIи къэшъуагъэх.

Анахъ дэгъухэм якыыхэхын жюри хэтхэм къын къащы-хъуштыгъэми, зэнэкъокъум зэфэхьысыжъ гъэнэфагъэхэр фашIыгъэх. Адыгэ къуае иихынкIэ анахъ шIухъаф-тын лъапIэр фагъэшъошагъ ыкIи «Адыгэ къуае игуашэу» алытагъ Теуцожэ рай-онным къыкIыгъэ Къэзэнч Гошнагъо. Адыгэ Рес-публикэм и ЛIышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан ежъ ышъхъэкIэ текIо-ныгъэ къыдзэыгъэгъэм ахъшэ шIухъафтынэу сомэ мин 15-рэ дышгъэ хэдыкIынымкIэ IэпIас-сэу Пэнэштэ Сафьет ышIыгъэ «дышгъэ палом-рэ» фигъэшъошагъэх.

Муниципальнэ гъэ-псыкIэ зилэ районхэм азыфагу щыкIогъэ зэнэ-къокъоу «Лъэпкэ шагу анахъ дэгъухэр» зыфи-лорэмкIи къахэщыгъэхэ-ри агъэшIуагъэх. Ахэр Красногвардейскэ, Кош-хъэблэ ыкIи Шэуджэн районхэр арых.

Джащ фэдэу чъэпы-огъум и 5-м мы гупчэ дэдэм лъэпкэ зэфэшъ-хъафхэу тиреспубликэ исхэм къагъэхъазыры-гъэ «Лъэпкэ шагухэм»

цIыфыбэ къызэрэщIагъ. Мы мафэм Адыгеим къеблагъэгъэ хьакIэ лъапIэу УФ-м и МВД иминистрэу Рашид Нургали-вымрэ АР-м и ЛIышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъанрэ зэгъу-сэхэу республикэм щыпсэурэ лъэпкэ зэфэшъафхэм зэгъу-рылонгъэрэ мамырныгъэрэ азыфагу илъэу зэрэздэпсэхэр-рэр къызылэтыкIырэ «Лъэпкэ шагоу» район пэпчъ къыгъэ-хъазырыгъэр ягуапэу зэрагъэ-лгъэгъуэх. Мафэр зэрэчыла-гъэм емьытыгъэгъу, республи-кэм имэфэкI мэхъанэшхо зэрэ-ратырэр къыхэщэу мэфэкI зэ-хахэм цIыфыбэ къызэфэишэ-гъагъ. Ащ чанэу хэлэжъагъэхэм щыгъу афэпIонэу атефэ.

КIАРЭ Фатим.

Фестивалым ихэкIэ лъэпIа-гъэх АР-м и ЛIышъхъэу Тхьа-кIушынэ Аслъан, Къыблэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шъолырыхэм ялыкIохэу рес-публикэм имэфэкI хэлэжъэ-нэу къеблагъагъэхэр. Адыгеим ит районхэм къагъэхъазыры-гъэ «Лъэпкэ шагу» зэлухыгъэ пэпчъ типашэхэр ыкIи тирес-публикэ ихьакIэхэр еблэгъа-гъэх. Ахэм ябысымхэр зэрифэ-шъуашэу къапэгъокIыгъэх, адыгэ къуае хэшIыкIыгъэ шхыныгъо зэмьлIэужыгъохэр къапагъохыгъэх ыкIи лъэпкэ къэшъо дахэхэмкIэ къагъэкIо-тжыкIыгъэх.

— Адыгэ къуае республи-кэм ибрэндэу щыт. Дунаим къое зэмьлIэужыгъо минищ фэдиз къыщыдагъэкIы. Ахэм ащышэу зыпэпшIын щымы-лэ адыгэ къуае идэгъугъэкIэ ыцIэ лъагъу зэрэлугъэм уимы-гъэгъушхон плъэкIырэн. Ти-республикэ имызакъоу, адыгэ къуае нэмыкI къэралыгъохэм и бэшIагъэу ащызэлъашIагъ. Адыгеим ыцIэ дахэкIэ языгъэ-шIыхэрэм ар зэу зэрэщыщым щэч хэлъэн. Ащ тырэгъушхо. Непэ Адыгеим щыпсэурэ цIыф лъэпкэ зэфэшъафхэм азы-фагу зэгъурылонгъэ зэрилышъ, мамырэу тызэрэпсэурэм яшIуа-гъэкIэ республикэм хэбьоны-гъэхэр ешIых, ыпэкIэ лъэкIуа-тэ. Джары непэрэ фестивалыр дахэу, чэфэу зыкIырекIокIы-гъэри, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан.

АР-м и ЛIышъхъэ и Адми-

Журналистхэм ямэфэкI зэIукI

левизорым къыри-дзэнху, «телевизорымкIэ услэгу» къаралоныр ары. Ащ елытыгъуу непэ телевизоннэ журналистхэм цIыфхэр гъэзетым иIофышIэхэм анахы нахъ къафэкIыгъох, нахъ къафаех.

Ау тэри тыгу дгъэ-кIодырэп, тырамыщыкIагъэ фэдэу къы-зэрэхэкIырэм гу лъытэтэми, къыдгуремыIагъэ фэдэу зыгъэ-шIы, талокIэ, тIупчIы, къэтэтхы. Журналистхэм язакъоп, сыррэ сэнэхъати рылэжъэрэ цIыфым иIофшIагъэ къыхэбгъэщыным мэхъанэкIо иI. Ащ фэд илъэс зауэлкIэ узэкIэIэбжэмэ тэ тигъэзет къыщекъыгъэ Iофтхъабзэр. «Адыгэ макъэм» ыцIэкIэ зэхашэрэ концертхэр ары зигугъу къэсшырэр. Ар непэ гъэ-зетым иредактор шъхалэу Дэрбэ Тимур ары зыцIэ епхыгъэр. Ащ фэдэ концертным республикэм иорэдыIо анахъ Iазэхэр къыхэ-лажъэх, концерт номер пэпчъ редакцием иIофышIэхэм ацIэ къыщыраIо, лъэпкъыбзэкIэ къы-дэкIырэ гъэзет закъом уасэ зэрэ-

фашIырэр, ащ пае зэхашэгъэ концертным ягуапэу зэрэхэлажъэ-хэрэр артистхэм къыхагъэщы. ЕтIанэ къуаджэхэм къарыкIыху, купышхоу зэхэтху зэсэнэхъа-тэгъухэр ащ фэдэ пчыхъзэхъа-хэм къызэрэкIохэрэм журна-листым сэ сишIошIыкIэ, имэхъа-нэ къалэгы, кIуачIэ къыраты. ЦIыфхэр оредыIом зэредэлушт-хэм паенкIи хъун, нахъыбэрэм-кIэ, ащ къызыкIахэрэр, ау тэ, журналистхэм, таджэ къэкIуа-гъэхуу къызышIотэгъэшIы.

Мы гупшысэхэм сакъыфэзы-щагъэр бэмышIэу журналистхэм мэфэкI пчыхъзэхъахуу ялагъэр ары. Ар Адыгэ Республикэр илъэс 20 зэрэхъурэм ипэгъокIэу журналистхэм я Союз зэхыш-гъагъ, Къэралыгъо филармони-ем изал кIэракIэ щыкIуагъ. Сэ къызысшIэжырэ ащ фэдэ Iофтхъабзэ апэрэу организацием зэхышгъэ. Илъэсым зэ ашырэ зэIукIэу зэсэнэхъатэгъухэм от-четхэр къызыщашIырэм ар фэ-дагъэп, журналистхэм ямэфэкI шыпкэ хъугъагъ.

Апэрэу прессэм иIофышIэхэм къафэгущонхуу къэкIуагъэх Адыгэ Республикэм иминистер-ствэхэм, икомитетхэм, нэмыкI ведомствэхэм къарыкIыгъэ лы-

кIохэр. Залым чIэсы-гъэх Адыгэ Респуб-ликэм гъэсэнэгъэм-рэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Беданы-къо Рэмэзан, АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэ-кIыб къэралхэм ащы-псэурэ тилъэпкъэгъу-хэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэ-бар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет итхъаматэу Шъхъэлэ-хъо Аскэр, физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ Комитетым итхъаматэ игуадзэу Джарымкъо Юсыф, культурэмкIэ министрэу ЧэмышIо Гъазый, псэолъэшIы-нымкIэ, транспортымкIэ, гъогу ыкIи псэупIэ-коммунальнэ хызы-мэтхэмкIэ министрэм игуадзэу Николай Янушкевич ыкIи нэ-мыкIхэр.

Пэублэ гушыIэр къышIыгъ журналистхэм я Союз ипашэу, Iофтхъабзэм кIэщакIо фэхъугъэ Дэрбэ Тимур. Союзым непэ Iо-фэу ышIэрэм, тапэкIи пшъэры-лэу зыфигъэуцужьхэрэм яхы-лагъэу псэлэз кIэкI ащ къы-зешI нэуж хъакIэу къэкIуагъэхэм гушыIэр аратыгъ. Журнали-стым Iоф зыдишIэрэ лъэныкъом

елытыгъэу лыкIохэр къафэгу-шIуагъэх, щытхуу тхыльхэр, шIухъафтынхэр къаратыгъэх. КъэгущыIагъэ пэпчъ мы сэнэ-хъатым еплъыкIэу фырилэр къы-хигъэщыгъ, Iоф адэзышIэрэ журналистхэм рэзэныгъэ зыхэлъ гушыIэхэр къафалуагъэх.

Зэсэнэхъатэгъухэм япчыхъзэ-хъахъ гуфэбэныгъэ зыхэлъ мэфэ-кIэу хъугъэ, агу къэзыIэтыгъэ-хэм, зыгъэлъэпIагъэхэм афэра-зэхуу ахэр зэхэкIыжыгъэх. Ащ фэдэ зэхъахуу апэрэу зэхашагъэр аужырэ мыхъунэу, Союзым джыри а Iофтхъабзэр лъыгъэкIо-тэнэу тэгугъэ.

СИХЪУ Гоцнагъу.
АР-м изаслуженнэ журна-листк.

Лъэпкъ лъэмыджыр нахъ шъуамбгъо орэхъу

Адыгэ Республикэм ыныбжъ илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхы-гъэ мэфэкIыр къыддагощынэу тилъэпкъэгъухуу Германияем, Тыркуем, Шам, Иорданием, Израиль къарыкIыгъэхэр респуб-ликэм къеблэгъагъэх. АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэрал-хэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъу-хэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэм-кIэ и Комитет итхъаматэу Шъхъэ-лэхъо Аскэр тилъэпкъэгъухэм игуапэу апэгъокIыгъ ыкIи соци-альнэ-экономикэ хэхъоныгъэу республикэм ышIыхэрэм кIэ-клэу ахэр ащигъэгъозагъэх. Нэ-ужым IэкIыб хэгъэгухэм ащы-псэурэ адыгэхэм ящыIэкIэ-псэ-укIэ зыфэдэм, анахъуу зыгъэгу-мэкIыхэрэм тилъэпкъэгъухэр къагегущыIагъэх. ЗэIукIэм хэлэ-жъагъэхэр ашIогъэшIэгъонэу едэлугъэх Шам ис адыгэ диаспо-рэм непэрэ мафэм ищыIэкIэ-псэукIэ зыфэдэм. Нэужым зэдэ-гушыIэгъоу зедашыгъэм дакIоу, диаспорэм зэпхыныгъэу дыря-Iэм тапэкIи къыкIырамыгъэчэу, язэдэлэжъэныгъэ лъагъэкIотэн гухэлъ зэрIэр комитетым итхъа-матэ къылуагъ.

Тыркуем и Кавказ обществэ и Федерациеу «KAF-FED» зы-фИорэм итхъаматэу Гугъэжъу Джыхъан къызэрэтиIуагъэмкIэ, илIакъокIэ ШэхэкIэй (Кичмай) щыщ, шапсыгъ, Тыркуем къы-щыхъугъ ыкIи щэпсэу. Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэм къы-щыублагъэу Адыгеим къэкIо зэпыт, мэфэкIым игуапэу хэ-лажъэ.

— Тыркуем Адыгэ хасэхэр щызэхашагъэхуу лъэпкъ Iофы-гъохэр зэшIуахых, ахэр зэкIэм-кIи 60 мэхух. Хасэхэм ялыкIо-

хэм зэIукIэ ашIи, мы Федераци-ер дгъэпсыгъэ, зэкIэ хасэхэр ащ епхыгъэхуу джы Iоф ашIэ. Ащ итхъаматэу сэ сыхадзыгъ, — еIо Джыхъан. — Мыгъэ АР-м ыныбжъ илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ егъэблэгъэ тхыльыр къызытIокIэм лъэшэу тигуапэ хъугъэ ыкIи Тыркуем исхэм ацIэкIэ мэфэкIым тыхэлэжъэнэу тыккъэIуагъ.

Джихъан къызэриIуагъэмкIэ, зипэшэ Федерациер анахъуу зы-пылэ Iофыгъохэм ащыщ адыгэ-хэм яшэн-хабзэхэр къэухъумэ-гъэнхэр къэгъэнэжыгъэнхэр, Тыркуем ис адыгэхэм ныдэлъ-фыбзэр ащымыгъупшэу, адыгэ хэкум зэпхыныгъэ дыряIэу яIоф-хэр лъагъэкIотэнхэр ары. Ащ-кIэ Федерацием конференцие-хэр зэхещэх, Дунэе Адыгэ Ха-сэм ышIырэ зэIукIэхэм ахэ-лажъэ.

— Мы илъэсым къыддэхъугъэ Iофыгъохэм ащыщ тикIалэхэр еджакIо Адыгеим къызэрэдгъэ-кIуагъэхэр. АщкIэ Мыекъуапэ дэт университетIум япашэхэм лъэшэу тафэраз. ЗэкIэмкIи мы-гъэ нэгырэ 30 фэдиз мы апышъ-рэ еджапIэхэм ачIэхъагъ. Ар егъэ-жъапIэр ары. ТапэкIи мы про-граммэр зэрэлъыдгъэкIотэщтым тыпылщыт, тиныбжыкIэхэр нахъ зэрэшIэнхэм, зэхэхъанхэм иамалхэр зетхъащтых. Анахъуу тынаIэ зытедгъэтырэр къыткIэ-хъухъэрэ ныбжыкIэхэм адыга-бзэр алулхъэгъэнхэр ары. Ны-дэлъфыбзэмкIэ мыгъэ конфе-ренцие Федерацием зэхышэн имурад. Ащ Адыгеим илыкIо-хэри къедгъэблэгъэщтых. Адыга-бзэр къэгъухъумэным, зыкъед-гъэIэтыжыным фэшI тапэ илъ Iофыгъор бэ. Тыркуем ис ныб-

жыкIэхэм адыгабзэр ашIэрэп. Мы гумэкIыгъор къэралыгъо Iоф-тшыгъэу университетхэм адыгэ-бзэ факультетхэр къащызэлут-хынхуу ыуж тит. Тыркуер Евро-союзым зэрэхъагъэм къыхэ-кIэу мыщ фэдэ фитыныгъэхэр, амалхэр тилэху хъугъэ. Ащ лъэ-шэу тегъэгущIо, — еIо Жи-хъан.

Джихъанрэ ишъхъэгъусэрэ кIэлитIурэ зы пшъашъэрэ зедэ-пIу. Сыд фэдизуу ныдэлъфыбзэр яунагъокIэ агъэлъапIэми, яса-бийхэм бзэр зэралуамылхъэ-шъугъэр ыгу хэкIэу ар къыте-гушыIэ. Ащ ушъхъагъоу фэхъу-гъэхэми ягугъу къышIыгъ.

— Джырэ уахътэ ныбжы-кIэхэм адыгабзэр ябгъэшIэныр кIын, — еIо ащ. — Сыда пIомэ кIэлэцIыкIур обществэу зыхэ-тым бэ елытыгъэр. ГушыIэм пае, еджапIэу зыдакIохэрэм зэ-рэщыгушыIэхэрэри, зэрэщыра-гъаджэхэрэри тыркубзэр ары. Джащ фэдэ телевидениери. Ныб-жыкIэхэм бзэр алулхъаным пае телевидением мэхъанэшхо иI.

Адыгэхэм афэгъэхыгъэ фильм-хэр ядгъэлэгъунэу тилэнхэ фае. Мыгъэ зэхэтшэшт конференци-ем а гумэкIыгъохэр къыщытIэ-тыщтых, хэкIыпIэу щыIэхэм ты-зэдэгупшысэхт.

Гъэзетыр къызыфигъэфедэ-зэ, Джыхъан республикэм има-фэкIэ ащ щыпсэухэрэм къафэгу-шIуагъ. Хахъо иIэ зэпытэу, ма-мырныгъэ илъэу, тапэкIэ лы-кIотэнэу къыфэлъэIуагъ.

Адыгеим къеблэгъэгъэ хъакIэ-хэм ащыщ Шам кыкIыгъэ тилъэпкъэгъоу СтIашъу Фарукъи. Лъэпкъым фэлэжъэрэ конфес-сиеу мы къэралыгъом щызэхъа-щэгъэм ар хэт. Адыгэ Хасэм зэ-пхыныгъэ дэгъухэр дыряIэхуу бзэр къэухъумэгъэным, лъэпкъ хэбзэ дахэхэр къызэтегъэнэ-жыгъэнхэм фэлажъэх.

Фарукъ къызэриIуагъэмкIэ, Адыгеим апэрэп къызэрэкIорэр. Апэдэдэ, 1980-рэ илъэсым зекIо купым хэтэу Налшык къыра-гъэблэгъэгъагъ, ащ кыкIи ятэжэ-пIашъэхэм ячIыгуужьи къэкIо-гъагъ. ИлIакъокIэ бжъэддыгъ,

Гъобэкъуае щыщ. Сирием ит къуаджэу Джолан къышыхъугъ, ар джуртым ыубытыгъагъ нахъ мышIэми, адыгэ коеу щытыгъ. Къуаджэм нахъыбэу адыгэхэр дэсыгъэх ыкIи адыгэ чылэ 13 ащ епхыгъэу щытыгъ.

— Адыгабзэм нэмыкIыкIэ ти-унагъо тыщыгушыIэщтыгъэп, — еIо Фарукъ. — ЕджапIэм тызэ-кIом тыркубзэр зэрэтымышIэрэм къыхэкIэу, кIэлэгъаджэхэм кIын къыддэлъэгъуштыгъэ. СикIалэ-хэми ныдэлъфыбзэр ашIэ, ау на-хъыбэм тиныбжыкIэхэм ара-пыбзэр къатехъэ. Ащ къыхэкIэу еджэпIэ цIыкIухэр Сирием къы-щызэлутхыгъэхуу илъэсищ зы-ныбжэ кIэлэцIыкIухэм къаще-гъэжыгъэу адыгабзэр ятэгъашIэ. Зыныбжэ хэкIотагъэу бзэр зэзы-гъашIэ зышIоигъохэри хасэм къахIохэзэ ащ щетэгъаджэх. Ти-лъэпкъ дахэ къэгъухъумэным, тиныбжыкIэхэм ныдэлъфыбзэр аIэкIэмызыным фэшI адыгэ уна-гъохэм зафэтэгъазэ, тIаушъыи. АдыгабзэмкIэ езыгъэджэшт кIэ-лээгъаджэхэри тилэх, ахэр илъэс-кIэс Налшык, Адыгеим къарэ-кIых.

— Тызыхэс лъэпкъымрэ тэ-рырэ зэгурыIоныгъэ дэгъу тазы-фагу илъэу тызэдэпсэу, дэгъоу къытфыщытых, шIу талъэгъу, тэ-ри шъхъэIафэ афэтэшIы. Арэу щытми, тыкызыхэкIыгъэ адыгэ лъэпкъым пэтшIын щыIэп, ты-гурэ тыпсэрэ мыкIэ щыI. Адыгэ лъэпкъым хахъо иIэ къэс тэри тыгукIэ нахъ бай тэхъу. Респуб-ликэм имэфэкI лъэшэу тэгъэлъа-пIэ. Тэ тиамал къызэрехъуу рес-публикэм тишIуагъэ зэредгъэ-кIыщтым тыпылщыт. ТикIалэ-хэр зэрэшIэнхэм, бэрэ зэхэхъан-хэм, зблагъэ хъунхэм тыкIэ-хъопсы. Зыхэс лъэпкъэхэми ма-мырэу адэпсэунхуу, къахэххэми шIу къалъэгъоу, тилъэпкъ лъэ-мыджи нахъ шъуамбгъо хъунэу сыфай, — къылуагъ Фарукъ.

КИАРЭ Фатим.

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илъэсрэ хъугъэ-шлагъэхэмрэ

Тыгъэм пэшлэтырэм огум зыфещэи

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илъэс игъэклотыгъэу дгъэмэфэклыным фэшл зэхэщэн юфыгъохэр зэрагъэцаклэхэрэм мэхъэнэ ин еттыштыгъ. Республикэм культурэмклэ и Министерствэрэ АР-м лъэпкь юфхэмклэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитетрэ пэшлорыгъэшъу тызщагъэ-гъозэгъэ мэфэкл юфхыабзэхэр хъаклэхэм къагъэдэхэгъэх.

Мыекъуапэ ипчэгъу шъхьалэу Лениным ышлэ зыхъырым лъэпкь Iэшлагъэхэр къышчыгъэлыгъорэмэ тарихъ къэбар гъэ-шIэгъонхэр къаIуатэщтыгъэх. Лъэпкь хъызмэтхэмрэ Iэшлагъэхэмрэ я Гупчэу «Нанэм» ипашэу Нэгъуцу Аслъан зэри-лтыгъэрэмклэ, искусствэм пылъхэр зэлукIэхэзэ, яшIэныгъэ хагъахь, лъэпкь юфыгъохэр нахьышIоу агъэцэкIэнхэмклэ упчIэжыгъу зэфэхъух.

Тао Заремэрэ Штымэ Сусанэрэ ныбжьыкIэх. Опыгышхо зилэ Сетэ Сафьет иIофшлагъэхэр къагъэлъагъохэзэ IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыгъэхэ тилъэпкъэгъухэр къаIоллагъэх. Орэдым Ариф ыкIо Адыгеим къэкIожыгъ, Аульгъэмэ апышашэ шъхьэгъусэ къыфэхъугъэу зэдэпсэх. Арифэ ыльэгъурэр зэфихъысыжыкIэнэу игъо имыфэзэ, IэкIыб хэгъэгъу къыкIыгъэ Хъурмэ Хъасан, ти Правительствэ икIулыкIушIэхэу Чэмшгъо Гъазый, Шъхьэлэхъо Аскэр, ШъэуапшIэкIо Аминэт, нэмыкIхэри адыгэ юфыгъомэ атегушы-Iэхэзэ къыIухагъэх. Адыгаб-зэмрэ Iэпщысэхэмрэ зэрэзеп-хыгъэхэм Хъурмэ Хъасанэ къы-риIоллагъэр гум хэпкIагъ.

— Адыгэ Республикэм ибы-ракъ, игерб, фэшхъафхэри къэгъэлъэгъонхэм къахэлы-дыкIых. Ахэр гум шъыц хъу-гъэх, тинэпэплъ лъапIэхэу ду-

наим щытэгъашIэх, — еIо Хъур-мэ Хъасанэ. — Лагъэм адыгэ быракъыр сурэтэу тешIы-хъагъ. Ар сыда зымыуасэр! Къэгъэлъэгъонхэм тилъэпкь итарихъ, ишэн-хабзэхэр IупкIэу къаIуатэх.

Iэшлагъэхэр, адыгабзэр

— Тызыпылъ юфыр тиIо-гъэшIэгъон къодыеп, лъэшэу тэ, адыгэхэм, тишыкIагъэу тэлъытэ, — къаIуатэ Тао За-ремэрэ Штымэ Сусанэрэ. — Республикэ зэрэтиIэм ишIуа-гъэкIэ тиIэшлагъэхэм хэпшIы-кIэу япчъагъэ къыхэхъуагъ.

Тыркуем къыкIыгъэхэ Гу-гъэгъу Джыхъан, Хъарэхъу

Хъакъ, ЦIэгъошIу Мухъамэр, нэмыкIхэри мэфэклым зэрэхэ-лажъэхэрэм рэгъушхох. Ады-габзэр ашIэш, хъугъэ-шIа-гъэхэм дэгъоу защагъэгъуазэ, ашIогъэшIэгъон цIыфмэ ало-кIэх.

ЗэлукIэгъу гъэшIэгъонхэр

Мыекъуапэ ипчэгъу шъхьалэу, ипподромым ащыкIогъэ юф-тхъабзэхэм ти Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъан, Пре-мьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Правительствэмрэ Пар-ламентымрэ якIулыкIушIэхэр ахэлэжъагъэх, хэгъэгъу зэфэш-хъафмэ ащыц тилъэпкъэгъу-хэм аIукIагъэх.

Гум икIэу сэлэм фабэр зэрэ-зэрахырым дакIоу, лъэпкь ю-фыгъомэ атегушылагъэх. Ады-габзэм изэгъэшIэн, тилъэп-къэгъу ныбжьыкIэхэу IэкIыб хэгъэгумэ арысхэр тиреспубли-кэ зэрэщырагъэджэщтхэм, биз-несым зегъэушъомбгъугъэ-ным, тизэпхыныгъэхэр иску-ствэмрэ спортымрэ ащыгъэпы-тэгъэнхэм, нэмыкI юфыгъохэм алыIэсыгъэх.

— Мыщ фэдэ зэлукIэгъухэр тишыкIагъэх, — еIо Иорданием къыкIыгъэ Хэкужэ Хъярдин. — ТиныбжьыкIэхэр къызыкIэуп-чIэхэрэ юфыгъохэм яджэуап зэдгъэгъотыгъэу тэгъэзэжы.

Адыгеим ипортсмен цIэры-Iохэм атегушыIэхэзэ, Хъаса-нэкIо Муратэ хъакIэмэ залъэ-гъум гушIуагъэх. Олимпиадэ джэгунхэу Москва 1980-рэ илъэ-сым шыкIуагъэхэм Хъуажэ Радуан ахэлэжъагъ, ари IэкIыб хэгъэгъу къыкIыгъ.

— Дзюдо бэнэнымкIэ ящэ-нэрэ чIыплэр Москва къышчы-дэхыгъагъ, — еIо Хъуажэ Ра-дуан. — Мыекъуапэ сыкызэ-кIом, спортым шыцIэрыIо Хъуажэ Мэдждэд, ащ ыкIоу Юрэ, нэмыкIхэм салукIагъ.

Концертхэр

Мэфэкл концертэу Мыекъуа-пэ ипчэгъу шыкIуагъэр Афэ-

шIэгъо Фаинэрэ Сихъу Ста-ниславрэ зэрашагъ. Пчыхъэзэхъахэр зыщаублэным АР-м и Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъан респуб-ликэм шыпсэурэ лъэпкь зэ-фэшхъафмэ къафэгъушIуагъ. Адыгеим ищыIакIэ зэхъокIыныгъэшIоу фэхъурэмэ къаегушылагъ.

Концертым Урысыем иар-тист цIэрыIохэу Дмитрий Ма-ликовыр, Сосо Павлиашвили, нэмыкIхэри хэлэжъагъэх. Ным, хэгъэгум, шIульэгъу къабзэм, зэкъошныгъэм, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ орэдхэр къаIуа-гъэх. Дмитрий Маликовыр агэ-рру Адыгеим къэкIуагъ, тирес-публикэ лъэшэу ыгу рыхыгъ.

Концерт игъэклотыгъэ Мые-къуапэ къыштиты зэрэшIо-игъори Д. Маликовым игушыIэ къышчыгъэщыгъ.

С. Павлиашвили Кавказ шыпсэурэ лъэпкъхэм зэрашчы-ным къыпкъырыкIызэ, къыIо-гъэ орэдхэр гуIэ къытлыгъэ-Iэсыхэ шIоигъуагъ. Артист цIэрыIохэм тагъэгъушIуагъ.

Мафэм Кубань къэралыгъо къэзэкъ хорым, художественнэ пащэр Виктор Захарченко, Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо ансамблэу «Налмэсым», художественнэ пащэр Къулэ Мыхъамэд, Мыекъуапэ ипчэгъу шъхьалэ концертшхо къышча-тыгъ.

IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIы-гъэ тилъэпкъэгъумэ «Налмэ-сыр» зырагъэпшэщтыр амы-шIэу гушIуагъэх.

— «Налмэсыр» шIэлфэ ады-гэ лъэпкъыр шыIэщт, — къы-тиIуагъ Иорданием шыпсэурэ ШэбрыкIо Мунир. — Ащ фэдэ артистхэм дунаир къагъэдахэ, лъэпкъыр алэты.

Пчыхъэзэхъахэр мэфэкл фей-ерверкIэ аухыгъ. МэшIотхъуа-бзэхэр тыгъэм пэшIэтхэу, огум-рэ чIымрэ зэфашэхэрэм фэдэу къыттыхъуштыгъ. Мамырэу тызэрэпсэурэр, тигупсэ респуб-ликэ зэрэпытэщтыр мэфэкл зэ-хъахъэхэм къахэгъыгъ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

ФЕСТИВАЛЭУ «КАВКАЗЫМ ИМАМЫРНЫГЪ»

Астрахань щэкIо

ТелефонкIэ къатыгъ. Искусствэм имастерхэм яфестивалэу «Кавказым имамырыныгъ» зыфиIорэр чъэпыогъум и 6 — 10-м Астрахань шыкIоушт. Ады-гэ Республикэм икIыгъэ купым нэщэ-

ныгъэ дызезыхъэрэ АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу, Урысые Федера-цием, Ингушетием, Адыгеим культу-рэмкIэ язаслуженнэ юфышIэу Шъэ-уапшIэкIо Аминэт.

— Я XIV-рэ фестивалым дэгъоу ты-хэлэжъэн тимурад, — тыгъуасэ къыти-Iуагъ ШъэуапшIэкIо Аминэт. — Астра-хань тызынэсым бысымхэр дахэу къытпэгъокIыгъэх. Дунаим шыцIэлашIэрэ ансамблэу «Исламыем» концертхэм за-фегъэхъабыры. Адыгэ Республикэм куль-турэмкIэ илъэпкь Гупчэ Iэшлагъэмэ афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъонхэм ахэлэжъэ. Лъэпкь искусствэм итарихъ къэзыIотэрэ пкъыгъохэм цIыфхэр къаIэупчIэх.

— Я XIV-рэ фестивалым хэлэжъэ-рэ купхэр бэ мэхъуха?

— Темыр Кавказымрэ Урысыем и Къыблэ шIолъыррэ ялIыкIохэр Астрахань къэкIуагъэх. Краснодар крайм, Къэрэшэ-Щэрджэсым, Дагъыстан, Къэбэртэе-Бэлъ-кырым, Ингушетием, Къалмыкыым, фэш-хъафхэм культурэмкIэ яIофышIэхэм

таIукIагъ. Адыгэ Республикэр илъэс 20 зэрэхъугъэр игъэклотыгъэу зэрэдгъэмэ-фэклыгъэр, Адыгеир мамырэу зэрэпсэ-урэр, нэмыкI къэбархэр къафэтэIуатэх.

— «Исламыем» ихудожественнэ пащэу Нэхэ Аслъан къызэрэтиIуагъэу, ансамблэ цIэрыIор фестивалым апэрэп зэрэхэлэжъэрэ.

— Бысымхэри, фестивалым къэкIуа-гъэхэри «Исламыем» къыкIэупчIэх, ти-лъэпкь музыкэ лъэшэу ашIогъэшIэгъон.

— Фестивалым иапэрэ мафэхэр зы-фэгъэхыгъэхэр къытаIола.

— Фестивалыр чъэпыогъум и 7-м, пчыхъэм, къызэIуахышт. Культурэмрэ искусствэмрэкIэ Координационнэ сове-тым икупэу «Къыблэм» зичэзыгу зэхэ-сыгъо иIэщт.

— Фестивалыр дэгъоу Iонэу, Ады-геим икIыгъэхэр чанэу хэлэжъэнхэу шыуфэтэIо.

— Тхъауегъэпсэу. Сурэтым итыр: ШъэуапшIэкIо Ами-нэт.

Театрэхэм яфестиваль

«Псэлъыхъохэм» Владикавказ щеплъыгъэх

АР-м и Лъэпкь театрэ ия 75-рэ илъэс юфшIэгъу къызэIуихыным ыпэкIэ «Гъунапкъэ зымыIэ пчэгъу» зыфиIорэ фестивалэу Владикавказ шыкIорэм хэлэжъэ.

Мамый Ерэдждэ ипсэсэ те-хыгъэ спектаклэу «Псэлъыхъохэр» Владикавказ чъэпыогъум и 7-м къыпщигъэлъэгъуагъ. Театральнэ фе-стивалыр Владикавказ зыщаухыкIэ, тиартистхэм «Псэлъыхъохэр» къа-лэу Грознэ къышчагъэлъэгъошт.

Лъэпкъым иеджэпІэ ин

*«Мыекхонэ къалэ
ТикІалэмэ ягъэсэнІашху.
Унэихоу зыщырагъаджэ-
хэрэр
Зэфэдзу къызэпэлды.
КъахэлдыкІэу зы
ахэтышъ,
Ишъханыгъунчъэхэр
Іэтыгъэх,
Тыгъуу къыкхыкІырым
ыбзыхэр
Зэихо-зэпсу апэу
къытесэх...»*

Мы гушыІэхэр зэлъашІэрэ усакоу Теуцожь Цыгъо къызиІагъэм (1936-рэ илъэсыр ары) илъэс 75-рэ тешІэжыгъэми, Блэгъожь Зулкъаринэ къыдигъэ-кІыгъэ тхылъэу «Адыгэ къэралыгъо университетым итарихъ шыщ пычыгъу» зыфиІорэм сызеджэм, инэу сигуапэу сыгу къыгъэкІыжыгъэх. Усэ сатырхэр непэ атхыгъэм фэдэх, уахътэм дештэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым ыныбжъ илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ гукъэкІыжъ лъапІэхэу, ежъ зыхэлэжыгъэ Іофыгъо зэфэшъхьафхэу шымыгъушпагъэхэм, зыдеджагъэхэм, Іоф зыдишІагъэхэм, ригъеджагъэхэм афэгъэхыгъэ Блэгъожь Зулкъаринэ итхылъ.

Шыпкъэ, Зулкъаринэ ыпэкІэ АКЪУ-р илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ статья дэгъухэр атхыгъэх ХъокІо Заури (*еплъ: гъэз. «Советская Адыгея», 23.06.2010*), университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ, статьяу «Симфония в честь университета» (*еплъ: «Еженедельник науки и образования Юга России — Академия», 20.11.2010*). Мыхэр непэ университетым гъэхъагъэу иІэхэм къатегушыІэх.

ЗэкІэ къызыщегъагъэр Мыекъуапэ илъэситІу КІэлэгъэджэ институтэу 1940-рэ илъэсым къышыгъэхъагъэр ары. Ащ КІэлэгъэаджэхэр псынІэу къышагъэхъабырынхэ пшъэрэлы Іагъ. Мыр 1952-рэ илъэсым — педагогическэ институт, 1993-рэ илъэ-

сым — Адыгэ къэралыгъо университет хъужыгъэ.

Непэ университетым хэхъоныгъэшхохэр ышІыгъэх. КорпусыкІэ тІысыпІэ 720-рэ иІэу ытыгъ, зыщеджэхэрэ унэм ышъхьагъ вычислительнэ гупчэ тырашыгъагъ. Научнэ библиотека-кІэр атІупшыгъ. Ащ нэмыкІэу учебнэ-лабораторнэ корпусэу оборудование дэгъу зэрытыштыр агъэпсы. Университетым научнэ лабораториипІІ, научнэ гупчэхэу — 5, музейхэу — 3, Ботаническэ сад, нэмыкІхэри хэхъэх. Студентхэр зыщеджэштхэ факультет пчъагъэ къышызІауахыгъ, институтитІумэ Іоф шашІэ.

БАК-м ишІэ хэлъэу университетым диссертационнэ советхэу (кандидатскэ ыкІи докторскэ диссертациехэр къызшагъэшъыпкъэжхэу) иІэмэ Іоф ашІэ, журналхэр къыдагъэкІых. Мыхэм кадрэ ныбжыкІэхэр гъэхъабыргъэнхэмкІэ яшІагъэ къэкІо, научнэ проблемэу университетым шызэшІахын алъэкІышІтмэ ахагъахэу, апшъэрэ квалификации зиІэу тиапшъэрэ еджапІэмэ ачІэхэм япчъагъэ нахыбэ хъунымкІэ амалхэр къатых.

Университетыр къэзыухыгъэ нэбгырипІІ пчъагъэ шІэныгъэ зэфэшъхьафхэмкІэ кандидат, доктор, профессор, академикІэ лъапІэхэр яІэхэу Іоф ашІэ, наукэр ыпэкІэ лъагъэкуатэ, тикадрэ ныбжыкІэхэм Іоф адашІэ. Кафедрэ 52-мэ КІэлэгъэджэ 647-мэ Іоф ашашІэ, ахэм ащыщ нэбгыри 100-р — докторых, нэбгырэ 400 — кандидатых, нэбгырэ 45-мэ щытхъуцІэхэу «Заслуженный деятель науки России и Адыгеи» зыфиІорэр яІ, «Почетнэ ІофшІ» зыфиІорэр нэбгырэ 40 нахыбэм къафагъэшъошагъ. КІэкІэу къэпІон зыхъукІэ, университетыр лъэпсэ пытэ зыфишыжыгъэу ыпэкІэ лъэкІуатэ.

Ащ фэлажъэрэмэ ащыщ тыкъызтегушыІэрэ тхылъыр зытхыгъэ докторэу, профессорэу, академикэу Блэгъожь Зулкъаринэ.

ИлъэситІу КІэлэгъэджэ институтыр 1951-рэ илъэсым дэгъу дэдэкІэ къыухыгъ, 1964-рэ илъэсым къыщегъэжыгъэу Іоф шешІэ. Урысыбзэм икафедрэ илъэсипІэ (1967 — 1977-рэ илъэсхэм) пэшэныгъэ дызэрихъагъ, илъэс 21-рэ педагогическэ факультетым идеканыгъ. А лъэхъанхэм КІэлэгъэджэ 3500-м къехъу ублэпІэ еджапІэмэ Іоф ашашІэнэу агъэхъабырыгъ. Нэбгырэ 23-мэ пэшэныгъэ адызэрихъэзэ диссертациехэр атхыи кандидат, докторыІэхэр къафагъэшъошагъэх. Ащ дыкІыгъоу, ежъми Іоф зыдишІэжыштыгъэ, тхылъ 30-м къехъу ытхи къыдигъэкІыгъ. Непэ къызнэсыгъэми зышъхьамысыжъэу университетым бзитІушІэныгъэм и Гупчэу къышызІауахыгъэм ипашъэу Іоф ешІэ. Арышъ, Іоф зыишІэІэ факультетхэу, пэшэныгъэ зыдызэрихъагъэхэм, гъогуу къаІугъэм яилъэс къиныгъэхэм, гушІагъэхэм, къадэхъугъэхэм дэгъоу ащыгуаэ.

Ежъ институтым шезыгъэджэ КІэлэгъэаджэхэм, студентхэм къащегъэжыгъэу, непэ Іоф зыдишІэрэ КІэлэгъэаджэхэм, студентхэм къанэсыжъэу, гупфэбныгъэшхо хэлъэу, лыгътныгы, гукІэгъуи, шъхъэклафи афишІызэ, алъэкъуацІэхэр, ацІэхэр къыриІохэзэ тыкъызтегушыІэрэ тхылъым къыщегъэжыгъэх. Зышылэжъэрэ университетэу ыгу зыхэтІагъэм шІулъэгъоу фыриІэр шІулъэгъу мыухыжэ, ар ыкхъоу къыбгурылошт тхылъым узеджэкІэ. Факультетэу Іоф зыишІагъэхэр пытэу уцунхэмкІэ, япшъэрэлыхэр дэгъоу агъэцэ-КІэнхэмкІэ зишІогъэ ин къэзыгъэкІогъэ цыфхэм ацІэхэри тхылъым къыщыреІох, ыкхъоу зрафэразэр, зэрэщымыгъушпэштхэр Зулкъаринэ къетых.

Шыпкъэр пІоштмэ, Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ лъэпкъым ыпашъхъэ шІушІагъэу шыриІэр зыфэдиэзыргъэунэфыгуау, гъунэнчъэу щыт. Илъэс 70-м къыкІоцІ гъэсэны-

гъэмрэ шІэныгъэмрэ ялъэныкхъоу зэфэшъхьафхэм, еджэпІэ зэмылэужыгъэхэм апае кадрэхэр мин пчъагъэ хъухъу къагъэхъабырыгъэх, апшъэрэ гъэсэныгъэ аригъэгытыгъ. Ахэр лъэпкъым иІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэм, къэралыгъо учреждениехэм (ти Правительствэ иІофшІэхэм ащышхэр, ти Лышъхъэу ТхыакІушынэ Аслъани) ащэлажъэх, лъэпкъым фэлажъэх.

ТиеджапІэхэм апае адыгабзэмрэ литературэмрэкІэ, урысыбзэмрэ литературэмрэкІэ, физикэмрэ математикэмрэкІэ, химиемрэ биологиемрэкІэ, культурэмкІэ, журналистикэмкІэ, нэмыкІхэмкІэ езыгъэджэштхэ КІэлэгъэаджэхэр къагъэхъабырыгъэх. ТикІалэхэр нэмыкІ къэлэ чыжъэхэм мыкІожъхэу АКЪУ-мрэ МкъТУ-мрэ зыфэе сэнэхъатхэр шызэрагъэгъотынхэ алъэкІышт. Ахэр лъэпкъым фэлэжъэштхэр зыцагъэсэхэрэ еджэпІэшхохэу щытых.

Университетыр къэзыухыгъэхэр тиреспубликэ имызакъоу, Краснодар краим ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм, ІэкІыб хэгъэгухэм ащэлажъэх. Джащ фэд тыхэгъэгухэ ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм, нэмыкІ хэгъэгухэм къарыкІырэ ныбжыкІэхэм тиуниверситет апшъэрэ гъэсэныгъэ сэ-

нэхъат зэфэшъхьафхэмкІэ шызэрагъэгъоты. Мыхэм ыкІи нэмыкІ лъэныкхъохэм Блэгъожь Зулкъаринэ итхылъ къащегъэжыгъэу, ежъ зышылэжыгъэ факультетхэр иІэубытыпІэхэу, материалуу къыугъоигъэхэу иІэхэр къызфигъэфедэхэзэ. А лъэныкхъор Зулкъаринэ дэгъоу зэшІуи-хыгъ.

Ащ пыдзагъэу 1940-рэ илъэсым къыщегъэжыгъэу университетым гъогуу къыкІугъэр зэрэпсаоу непэрэ мафэхэм къанэсыжъэу тхыгъэу, тиражымкІи нахыбэу къыдэгъэкІыгъэмэ, лъэпкъым ихъарзынэщ къыхэнэжыштыгъэ. Ар зэшІозыхын зы-лъэкІыштыгъэр, университетым гъогуу къыкІугъэм дэгъоу шыгъуазэхэр непи ащ шэлажъэх. Мы тхылъыри ащкІэ егъэжъапІэшІу хъун ылъэкІышт, егъэжъапІэ зилэу КІэхъу дэгъуи къыкІэлыкІо-ным ушыгугъы хъушт.

Зигугъу къэтшыгъэ еджэпІэ-шхом тэри тыщеджагъ. Зулкъаринэ зыцІэ къыриІогъэ КІэлэгъэджэ шІагъомэ, ежъыри зэрахэтэу, тырагъэджагъ. КІышым гъучІыр зэрэщапсыхъэрэм фэдэу тапсыхъагъ, тагъэсагъ, шІэныгъэ дэгъухэмкІэ яшъыпкъэу таушъагъ. Ащ пае ахэм сыдигъокІи тафэрэзагъ, ягугъу дахэкІэ, шІу-кІэ тэшІыжы зэпыт. Ахэм ащышхэр непи университетым шэлажъэх, тызалыкІэкІэ тыгу къэкІыжырэр бэ, гушыІэкІэ тызынэсырэри макІэп. Тыщыгъушпэхэрэп, тезыгъэджэгъэ КІэлэгъэаджэхэр сыдэуштэу пшыгъушпэнхэ плъэкІына?! Ахэр сыдигъуи тыгу илыштых. Университетым шыдгъэкІогъэ илъэситфыри тшымыгъушпэжыын гукъэкІыжэ ІэшІоу тышэІэфэ къыддекІокІышт.

Джыри мары ахэр зэкІэ Зулкъаринэ итхылъкІэ тынэгъу къыкІыгууцожыгъэх, тыгу къыгъэкІыжыгъэх. Ащ къыхэкІыкІэ инэу тызэрэфэразэри едгъашІэ тшІоигъу. Тхылъым къагъэхъагъэх усакоу, тхакІоу МэшбэшІэ Исхъакъ ыныбжъ илъэс 80 зэрэхъугъэм ехъулэу Блэгъожь Зулкъаринэрэ Л. М. Пазовамрэ атхыгъэ статьяхэри.

ХЪАУДЭКЪО Шыхьамыз.

ЩЫПЭНЫГЪЭМ КЪЫХЭХЫГЪЭ ІОТЭЖЪ

Унэ кІоцІыр зэрагъэцэкІэжыгъэ шІыкІэр

Мухаджыр пчэдыжым жъэу къэтэджи иунэ зыгъэцэкІэжышт псэолъэшІхэм залуигъэкІэнэу къалэм кІуагъэ. Бэдзэрым идэхъэгъу нэбгырэ заулэу зэхэтыгъэхэм захэхэм, ар чыІэм къызэри-кІыгъэр къагурыІуагъ. ЗэкІэмэ абгъэхэм ахэл тхэпэ Іужухэм атетхагъэх шъхъадж сэнэхъатэу иІэр. ТІэкІурэ адэгъушІагъ. Адрэхэри къэзэрэгъэбэныгъэх. Зым чырыбщ егъэтІылыгъ, адрэм унашъхъэм къэнджал тырелъхъ... КІэкІэу къэпІон хъумэ, чыжъэу умыкІоу узыфэе ІэпІасэр бгыотышт. ТІэкІурэ захэтым зыпари шъхъахыгъэу ариІуагъэп. Ыгу кІодыгъэу къахэкІыжыгъэу къызежъжыым «Дедушка, ну как, что решил?», — ыІуи зы хуълъыфгъэшхо горэ къыкІэлыджагъ. Мухаджыр зыкъызэригъээзкІи, къызэригъээзжыштыр къариІуагъ.

Пчэдыжым жыи хъазырэу бэдзэрым кІогагъэми, пчыхъэм пшыгъэу къэкІоужыгъ. Унэу къызэрихъабыгъэм зыпари ысыгъэп. Ишъхъэгъусэу Хъа-

джэт ягъунэгъумэ адэжъ шылагъ. Унэм зихъабыгъэр такыкъ зау-лэ нахъ темышІагъэу Хъаджэти къэкІоужыгъ. Къызэрихъабыгъэм лыпытэу Мухаджыр ар къеупчІыгъ: «Сыд, лЫжъ, зыгорэ къэбгъэхъагъа? Бэрэ укъэ-ты зэхъум зыгорэ къызыдэпшэн шІошІыгъ» — ыІуагъ ащ. «Ола-хъ а сызыхъагъэхэм шъо псау ахэбдзагъэми, ызыныкыи къахэпхыжынэп», къыриІоужыгъыгу къодыпагъэу. Ягъунэгъу бзылфыгъэу Мэлаіичэт ошІэ-дэмышІэу унапчъэр къыІуи-хи, зэшъхъэгъуситІумэ анэгъу къызы-кІэлпхэм, зыгорэм зэригъэгъумэ-кІыхэрэр къыгурыІуагъ.

— Сыдэу шъуепгъогъохэу шъушыса?.. Сыда къэхъугъэр? — къаупчІыгъ бзылфыгъэр.

— Ярэби, тызгъэгъумэкІырэри шъэфэп, — къыпигъохыжыгъ Хъаджэт. — КІымэфэ чыІэр къэмысызэ, бжыхъэ мэфэ ошІу-хэр шыІэхэзэ тинэ кІоцІхэр яд-гъэгъэцэкІэжыхэ тшІоигъу. Ау лЫжыыр къалэм къызежъжыым дунаир къутэжыгъэу къэбар

къыхыгъ. ТшІэштыр тшІэрэп. Сэ амал сиІэп, слъакхъохэм сакхэрэп. ЛЫжыым сыд ышІэн, Іофым хэшІыкІ фыриІэп.

— Ащыгъум зэ шъукъэдалу, — къыригъэжыгъ Мэлаіичэт. — Мэлахъукомэ яунэкІоцІхэр агъэкІэжыых. Ахэр зэрашІыгъэхэр орэлъэгъуи... Ащышъэ узэ-плыштыр пшІэрэп. Бэрэ пымылхъэу къауынэу зэхэсыгъ. ШъукІола зэ.

Мухаджыррэ Хъаджэтрэ джаш лыпытэу Мэлахъукомэ адэжъ кІуагъэх. Унэу агъэцэкІэжырэм зехъэхэм, ашІодахэу залпыгъагъ. Алъэгъугъэр зэкІэ агу рихыгъ.

— Мы гъэцэкІэжыным бэ тефагъэштын, ащ фэдиз ахъцэ тэ тилахэп, — лъэшэу хэштэыкІэу къыІуагъ Хъаджэт.

А гушыІэхэр лЫ ишыгъэ зэтегъэпсыхъагъэу иджабгъукІэ щытым къызызэхэхэм, Хъаджэт зыкъыфигъази, къыриІуагъ:

— ОшІа тын, тэ дгъэцэкІэжы-рэ унэхэм мыхъун къаралолІэ-нэу тылажъэрэп. ЗэкІэ хэхъашт пкыгъохэр тэтыех. Ахэр анахъ тучан дэгъухэм къащытэщэфых. Хэт кІуагъэми къырашэштхэп. Мазэм къыкІоцІ унэ зыбгъу-

зыпшІ фэдиз сиІофшІэкІо куп егъэцэкІэжы.

— Адэ, сикІал, тэри джары лъэгъунэу тІэр. Ори уадыгэ кІал, тэри тыадыгэ лЫжъ-ныоуж. Унэ кІоцІхэр илъэс къэс дгъэцэкІэжынах? Зэ дэгъоу, дахэу ашІы-мэ, тэ дгъэшІэщытм тфикыушт, — ыІуагъ бзылфыгъэм.

— Тян, сэрэп зыкъызыфэб-гъээзштыр, ІофшІэкІо купыр ары нахъ, — къыриІуагъ лЫ ишыгъэм. — Ахэм ашІырэм угу фэгъэпсэф, «евроремонт» зыфа-Іорэр ошІэмэ, джары.

— Дэгъу, сикІал, неущ къэ-гъакІох, тэри ащ нэс унэм ит мебелир къытхышт, — гушІозэ Хъаджэт риІуагъ.

— Хъау, тын, зыпарэми шъуе-мыІ, бригадам хэтхэм зэкІэри къырахышт, — лъэшэу къыгъэ-гугъагъэх лЫм.

ЗэриІуагъэу, ІофшІэкІо купыр пчэдыжым жъэу къэсыгъ. ЗэкІэ унэм рахын фаер рахыгъ. Ахэм апэлгыфэхэкІэ, лЫ ишыгъэ да-хэр автомобиль псынІэкІэмкІэ пчъэлупэм къыІулъэдагъ. Ар коммерческэ тхъаматэу къычІэ-кІыгъ. Тхъэпэ фыжъхэр иІаль-мэкъ къыдиххи, Мухаджыр гушыІэ къыдишІыгъ, ыІапэ къы-

кІыригъэдзагъ. ГъэцэкІэжынынхэр зэрашІышт псэуалъэхэр къыра-щфэфинхэу зээгъыныгъэу Му-хъаджыр зыкІэтхагъэм ит ахъ-шэм ызышанэ Іахыгъ. Іофыр рагъажыи мэфэ заулэ нахъ темы-шІагъэу, шэджэгъуашхэ ашІы-нэу зэрэкунэу дэКІыгъэх.

КъэмыкІоужыхэзэ пчыхъэ хъугъэ. Унэм къырахыгъэхэр ша-гум зэрэдэгъуагъэх. Якъэмы-кІоужыкІэ ашІомигъэрэзэу, Му-хъаджыррэ Хъаджэтрэ бэкІае-рэ езэрэгъэгупшысэхэу шысы-гъэх. Іофым зыгорэ зэрэхъухъэрэр Мухаджыр къышІагъи. Мэзахэ хъугъэ, купым шыщ гори къэлэгуагъэп. Зээгъыныгъэу зыкІэтхагъэм телефон номер го-рэ итмэ ыІуи еплыгъ, ау зыгори рильгъэгуагъэп. Адресыр «Крас-нодар, до востребования...». Іо-фым шІу къызэрэхэмыкІыштыр Мухаджыр къызешІэм, джаш лыпытэу Мэлахъукомэ адэжъ кІуагъэ. Лъэгъунэу иІэр ари-Іуагъ. Ау Хъанэшъу ядреси, ятелефон номери ымышІэу къы-чІэкІыгъ. Джауштэу Мухаджыр иунэ кІоцІ «евроремонт» ари-гъэшІыгъ.

**ХЪОДЭ Сэфэр.
ІофшІэным иветеран.**

(Къызылэтылорэр
чэпыогум и 7-м
кыдэжыгэ номерым ит).

Ятлонэрэ чэщым илI кызы-
тым шIу зэрэщымылэр кыгу-
рыуагъэу Сусанэ ыгу къэкIо-
дыгъ. Джыри Шумафэ зыфы-
теом, ежъ гукъанэу илэр кы-
текIоу ыгукIэ Iудымыдыгъэ:
«Сэ гугъу сызыхэфэм зэуи
сызэхышIагъэп, сыкышщигъ-
зый Iыжытым дэкIуагъ, джы
ежъ гумэкIыгъо илэшъ, сызэрэ-
щылэр ыгу къэкIыжыгъ». Ау
ар бзылфыгъэу гүлэрэм фелo-
шъугъэп, полицием Iуагъэ.
Къэбарым зышегъэгъуазэхэм
хъатэу зэхашIагъэп, чэщ-мэ-
фэ зыгIо къэтыгъэ пае бырсыр
къэплэтыныр имыщыкIагъэу
кыраIуагъ.

Ячэнэрэ, яплIэнэрэ чэщхэ-
ри блэкIыгъэх, Андзаур кызы-
мылагъом, джыри Шумафэ
полицием макъэ ригъэлугъ. Ащ
ыуж лыхъунхэу ыуж зыха-
гъэхэр. Апэу кызыщырагъэ-
жыгъэр ипсэогъу, Сусанэ бэрэ
кыIуупчIыхыагъэх, анахъэу
ашIэмэ ашIоигъуагъэр ыгу
кыфэмьшIоу, къепыирэ къуа-
джэм дэсэу илI ыIуагъэу зэхи-
хыгъэмэ ары. Ащ фэдэ илI
кыIоу зэрэзэхимыхыгъэр зар-
елом, пчыхэм кызеджэхэм
Андзаур кыдэгущылагъэхэм
кыраIуагъэхэм, зымакъэ ышIэ-
жыгъэ ахэтымэ кыкIуупчIа-
гъэх. АщIи зыгъэрэзэнхэ фэдэ
Сусанэ IкIрахышъугъэп.

Андзаур къеджэхэи унэм зы-
ращым исыгъэхэм чэзыр
анэсыгъ. Ахэм яупчIакIэ Шу-
мафэ ыгу рыхыгъэп, ариIорэр
ашIошъ мыхъу фэдэу а зы
упчIэр кыкIагъэзыхыажьэ
кыратыштыгъ. КырагъаIомэ
ашIоигъор къэшIэгъагъ. Су-
санэ Андзаур псэогъу фэхъу-
ным ыпэкIэ зэфыштыкIэу
зэфыраIагъэхэм кызкIуупчIэ-
хэм, Андзаур ежъ екIодыла-
гъэу кыгуафэхэ фэдэу кы-
шагъэхъугъ.

Полициер Андзаур бэрэ лыхъ-
угъ, зэупчIыгъэри макIэп, ау
уж горэм теуцон ылтэкIыгъэп,
псаур хэгъэкIи, ихъадашъхы
кыагъотыжыкIы алъэкIыгъэп,
чIыгур зэгози дэфагъэм фэ-
дагъ.

«Цыфмэ ажэ тхъэм удерэ-
мых» зэралорэм хэлъ щыI. Ан-
дзаур зэкIодыIлэгъэщтым хэти
ишIошI рIуалIэщтыгъ. Биз-
несым хэтхэм ащыщ горэм
игъот нахъыбэ хъунымкIэ пэ-
рыохъу зыфэхъурэм Iуаригъэ-
хыгъэнкIи мэхъур кызышIо-
шырэр нахъыбагъэми, Шума-
фэрэ Сусанэрэ азыфагу кы-
хъухыагъэхэм ащыгъуазэхэм
къашIошIыштыгъэр кызыэрэ-
щигъэзыагъэр шIошъхыаIоу,
ар бзылфыгъэм фимыгъэгъу-
гъэнкIи, илI шIуигъэкIоды-
гъэнкIи мэхъоу ары. Ау ар
зышIошъ мыхъурэм аIоу зэ-
хэпхыштыгъэ: «Къэрар илахэ-
мэ, цыфыгъэ напэр чIимынэ-
пагъэмэ, Андзаур кыфишIа-
гъэр кыфишIагъэу а дэдэр ри-
шIэжыгъэнэуи?!» Ащ иджэуа-
пи хъазырыгъ: «Къэрар, цы-
фыгъэ зыфэпIоштыр бэшIагъэу
чIэзынагъэм сыд ышIэмэ хъу-
ныба!» Сусанэ цыхъэ фэзымы-
шIхэрэри шыIагъэх. Игъот зэ-
рэиным дихыыхыи янэрэ ятэ-
рэ Андзаур зэрэдагъэкIуагъэм
рыкIэгъоажыгъэмэ, джы бай
дэдэ хъугъэ Андзаур Iуаригъэ-
хыгъэнкIи мэхъу зэрэгъахы-
кIэм фэшI цыгъэзыгъэ Шума-
фэ, шIу дэдэ зылтэгъуштыгъэм
ышъжыным цыгъугъэу зыIон-
хэри къэхъуштыгъэх.

Къуаджэм шаIохэрэр Шума-
фи кылыIэсыжыштыгъэх.
ЗыдешIэжы кызырегуафэ-
хэрэр зэрымыхыагъэр, Сусанэ
раIуалIэрэм фэдэ ыгу кызыэрэ-
мыкIыгъахэм шIошъхъуныгъэ
фыриI, ау хэта ащ фэдизэу ыгу
фэмыштэу Андзаур хъадыры-
хэ гъогу тезыгъэхыагъэр? Ары
кыфэмьгъотэу зэгупшысэ-
штыгъэр. Бизнесым хэтхэм зэ-
рашъышым ехырэхышъжы-
штыгъэп, ау ахэм зырызэу
ыгукIэ анэсышъ, «мырын фæ»
зыфилон фэдэ кыфэгъотырэн.

хыбэ зэрэхъугъэм даIоу Су-
санэ зи зэрэхимышIыкIырэр
кызыфигъэфедзэ, зыфэгъэза-
гъэхэм фэдэу къахэкIырэм дэ-
хэкIаеу хъухъэу ригъэжыагъ.
Охътэ кIэкIым ахъщэ шIуIае
зэIуигъэкIэн ылтэкIыгъ.

Сусанэ зыкызыэрэфишIы-
рэм, иплъакIи, занкIэу кымы-
Iоу ыгу кызыэрэфаIорэр кызы-
хэщырэ гушIыгъэр загъори
кыфедзыхэм ахэлъыр кыгу-
рымыIо фэдэу Шумафэ зыкы-
шIыштыгъ, шъхыаIоу кыри-
хыгъэр ары фигъэгъун ымы-

жымэ сыдэу сшIын, — зэхи-
хыгъэр ыгу кызыэрэорэр кы-
хэщэу мэкъэ ефэхыгъэкIэ Су-
санэ джэуап кытыжыгъ. Ынэгу
укIаплъэми ар кIэплъа-
гъоштыгъ.

7

Шумафэ кыгурыIоштыгъ
ежъ ахъщэу илэмкIэ фэдэшхо
кыфэзыхыын IофшIаплэ кы-
зэIуихын зэрымьлэкIыштыр.
ЫпэкIэ бизнесым хэхагъэ-
хэм ящысэ рыгъуазэзэ, ежы-
ри щэфын-щэжынымкIэ ри-
гъэжээнэу тыриубытагъ. Ары

хэм ахърэтым кIожыгъэм
фагъэхъазырыгъэ гъомылап-
хъэхэр джэнэт шхын фишIы-
нэу, зыгъэхъазырыгъэхэми
ипсэпагъэ аIуIэкъынэу аIо-
зэ, Тхъэм зэрелъIухэрэр. Ащ
ежымы илахэ хэлъэу ылтэгъ-
штыгъ.

МэкIэ-макIэзэ Шумафэ игъот
хахъоштыгъ. ЗыфэныкIо щы-
мыIэу псэу хъугъэ. Унэшхо
ишагу даригъэшIыхыагъ, унэ-
хэр унэгъо Iэплэ IуаплэхэмкIэ,
дахэхэмкIэ зэтыригъэпсыха-
гъэх, IэкIыб хэгъэгу кышъа-
шIыгъэ машинэ кIэраки ига-
раж чIигъэуцагъ.

Шумафэ джы кыдэхъугъэ-
хэм афэдэхэр пкIыхыаIоу ылтэ-
гъугъэхэми ыгъэшIэгъони. Ащ
къежапIэ фэзышIыгъэр Ан-
дзаур арэу ылтэгъу, ащ IофшIэ-
гъукIэ ымыштэгъагъэмэ, зы
соми иджыбэ кымыхъэу къуа-
джэм дэсыныгъэкIи мэхъу,
джэнэтыр кыритынэу Тхъэм
фелъIуштыгъ. Къоджэдэхэм
агъэшIагъоштыгъ Шумафэ
ишэнхэм зэхокIыныгъэу афэ-
хъугъэхэр, икIэрыкIэу къаль-
фыжыгъэм зэрэфэдэр. Кызы-
рымыкIыпхэхэм кыаригъэкIэу
заоу, банэу хэтштыгъэр ары
Iоу пшIэжыштыгъагъэп, джы
зэрыгушхон, зэрыпэгэн шыIэ-
ми, икъоджэгъухэм япэгэкIэу
гушIыIэ мышъухэр афишIхэу
зэхэпхыжыштыгъэп. Ау янэ
кызыэрэфэмыразэ шыIагъ.
Игукъэнагъэр ыкIо ыныбжэ
илъэс щэкIым благъэу екIо-
лагъэми, жэжэрэр къэшIэгъаеу
кызырымьшэрэр ары. Ар Асы-
ет ыкIо рилокIэу ригъэжыагъ:

— Сыда узажэрэр, кызкIэ-
мыщэрэр, АлахымыкIэ шыкур,
джы укыызфэнэн щыIэжэп.

Шумафэ иджэуап зыгъэ, кIэ-
кIыгъэ:

— УмыгуI, нан, ащ игъуи
къэсышты.

— Сыдигъуа кызысы-
штыр? — ныри джэуапым
ыгъэразэщтыгъэп. — Лыжы
ухъумэ ара? Дунаим семыхы-
жыгъэзэ къорэлъфхэр сIлэхэу
къэслэгъужынынхэу сыфай.

Мыщ дэжым Шумафэ
ыгукIэ Сусанэ лыхысштыгъ,
«Iыжъхэр ары джырэ пшъа-
шъэмэ агукIэ нахъ къаштэхэ-
рэр» кыIонэу ыгу кыIагъэ-
штыгъ, ар дэдэри кыфэллошъу-
штыгъэп.

Асыет нысэ илэным зэрэкIэ-
хъопсырэр ыкIо изакъоп зэ-
рилоштыгъэр, хъэблэ шъуэхэми
ар арилоштыгъ. Сусанэ ар зы-
зэхехым, «нысэ фæмэ, сэ сы-
хъазырба» зэриIожыгъ. Ары
шъхъаеу, Шумафэ ыдэжэ
кызыэрэмыкIожырэм изакъоп
ащкIэ щыгуыныр зэрэпкIэн-
чыр ышIошъ кызыгъэхъурэр,
тыдэ щыIуIагъэкIи ынэ кы-
ригъэплъырэн, ыгу кыфакIоу
езыгъэлон гушIыIэ ыжэ кыдэ-
кIэу зэхихырэп.

— Уинасып ор-орэу уфэбэ-
нэжыкIы фаеу урысмэ зэрало-
рэм рыгъуазэзэ, игухэлъ кы-
дэхъунымкIэ ыIомэ, ышIэмэ
хъуштхэм ягупшысэу Сусанэ
ригъэжыагъ. Шумафэ янэ ны-
сэкIэ зыкыригъэштэшъумэ,
ыкIо ыгъэдэлэным цыгъугъэу
зыриушэтымэ шIоигъоу ыгу
къэкIыгъ. Ары шъхъаеу, сыдэу-
штыгъ? Ежъ зыIуигъэкIэнышъ
зыштытхъужыштыгъэп, «нысэ
уфаеу олошъ, сэ сыхъазыр» ри-
лоштыгъ ныхъ? ХэкIыпIэу кы-
гъотыгъэр ипшъэшъэгъу Све-
тэ кызыфигъэфедэнэу ары. Зы-
Iуигъаки рIуагъ:

— ШIу кыздэхъумэ зэ-
рэпшIоигъоштым сицыхъэ
тель, арышъ, лъэлъу пфысиI.

(Джыри кыкIэтылэуштыгъ).

ПЭНЭШЪУ СЭФЭР

АКЪЫМЫР

ЖЫБЖЫМ КЪЫДЭКЪО

Повесть

Ыгу кыфэмьшIоу, ылтэкIымэ
лъэбгъу кыридыным фэхъа-
зырэу Андзаур зыгорэм ыцIэ
кыриIоу зэхихыгъэп.

Шумафэ Сусанэ фэрэзагъ.
ИлI имыIэжэ зэхъум кыри-
Iуагъ:

— Оры, Шумаф, джы сыз-
щыгъугъэр бензин игъэхъуа-
плэу узфэгъэзагъэм пэцэныгъэ
дызепхыанымкIэ. Сэ ащ хэс-
шыкIырэ шыIэп.

Ежымы риложыгъагъ:

— Андзаур сэ кысфишIа-
гъэр сышIэлэфэ сшыгъупшэ-
штыгъ. Ары мыхъугъэмэ, джы
кызынэсыгъэми сиджыбэ зы
соми кымыхъэу къуаджэм
сыдэсыныгъэкIи мэхъу.

«Ащ ыпэу сэры узфэрэзэн
фаер», — зэриIожыгъэ Су-
санэ, ау ар ежъ ыпкь кызыри-
кIыгъэр кыфэллошъугъэп, ау
къэшIлэн фэдэу кыфыхыгъэ-
псыгъ:

— Хэт ыпкь кыкIыгъэми,
силыгъэм узэрэфэразэр си-
гуапэ.

Ар апэрэ егъэжэгъугъ ны-
Iэп. ТIэкIу тешиIэ къэс илI иIо-
фшIаплэштыгъэхэм Шумафэ
афигъазэу ыублагъ. Зыгу кы-
пфакIорэм занкIэу кыуимы-
Iоми, кызыэрэпфыштымыкIэ,
аужыпкъэм, иплъакIэки къэп-
шIэшт. Шумафи гу лъытагъ
Сусанэ ыпэкIэ кызыэрэфы-
штыштыгъэм зэрэфэмыдэ-
жыым, ау илI ежъ екIодыла-
гъэу зыIохэрэр зэрэщыIэхэм
кызыттыриIажэу джэуапын-
чъагъ. ИшIулъэгъу джыри мы-
кIосагъэу къазыштыхъурэм
кызырегуафэхэрэр ихъакъ
шыпкьэу алъытэным тешы-
ныхъэштыгъ. Ащ фэшI Iо-
фшIо горэ IофшIэнымкIэ ды-
римыIэмэ, аужыпкъэм ыдэжэ
кIоштыгъэп. Ар зэрэшIоигъуа-
джэр кыхъэщэу «сыдэу укIо-
дыжыгъа, Шумаф», Сусанэ
кызыриIорэм ушъхыагъухэр
кыгъотыштыгъэх нахъ, зыкIэ-
мыкIорэр занкIэу рилошъу-
штыгъэп.

ИлI кыкIэныгъэ IофшIаплэ-
хэм фэдэу къахэкIырэмкIэ бай
хъугъэ шъузабэм а IофшIаплэ-
хэм Шумафэ зэрафигъэзагъэм
кыIэкIахъэрэр нахъыбэ хъу-
нымкIэ ишIуагъэ къэкIуагъ.
ЛэжапкIэу кыритырэп на-

лэжыштыгъэр. Лы зимыIэжэ
бзылфыгъэ ныбжыкIэр зы-
горэм дэмыкIожэу егъашIэм
зэрэщымысыштыр Шумафэ
кыгурыIоу, ежъ ащ фэдэ ыгу
кыфэкIыштыгъэп, Сусанэ
псэогъу илэ зыхъукIэ къехъу-
лэштым зегупшысэм, ежыри
бизнесым хахъэмэ шIоигъоу
ыгу къэкIыгъ. Ар римыIошъоу
уахътэр кIоштыгъ, ау зэ нэ-
мыIэмэ гъунэ илэн фаеба, игу-
хэлъ дэдэм ышъхъашыгу кы-
римыхъу зыIут IофшIаплэхэр
кыбгынэхэмэ шIоигъоу зыфы-
хегъэпсым, зыфэшIыр кыгу-
рымыIоу Сусанэ къэгъулагъ:

— Сыда, Шумаф, IофшIэ-
гъукIэ укызыкIысфэмыежыр,
лэжапкIэу кыюстырэр пшIо-
макIэмэ, кыпфыхъэгъэхон.
Хъауми нэмыкIэу укызыэрэс-
фэмыразэ шыIа?

— Хъау, хъау, ащ фэдэ шы-
Iэп, — ыIуагъ Шумафэ, — ау
икъунба сызэрэтхъаымакIагъэр,
ащ нахъ хэмылгъэу сыгу ри-
хыгъэ пшъагъэм сыкышчи-
гъэзый, игъот зэреиным пае
лэжыым дэкIуагъ. — Зигъэ-
сэмэркъэу фэдзэ кыпигъохы-
жыгъ. — Сэри бизнесменхэм
сахыгъэу зыгъот инхэм ясатырэ
сыхъуномэ, псэогъукIэ кысфэ-
ен пшъашъэ къэхъункIи мэхъу.

Шумафэ игушIыIэхэр апэм
мэстэ лыгъэу Сусанэ ыгу кы-
хъуагъэхэми, етIани зэ шъхъаеу
кышIуагъэшIыгъ псэогъукIэ
къенэцIэу, ау ар занкIэу кы-
фэмьшIоу. МэкIэ дэдагъ шы-
Iэжыгъэр «марыба сэ сыбай,
псэогъу уфаемэ, сыхъазыр»
кыIонкIэ, кызытэзыIэжагъэр
ар кызыхэщырэ гушIыIэхэу фы-
хыгъэпсыхэрэм, зызыэрэфишI-
хэрэм ахэлъыр кыгурымыIо
фэдэу зыкышIэу зэрэджэуа-
пынчэхэр, ыгу кыфакIоу
езыгъэлон фэдэ зэрэрымьлэ-
гъулэрэр, аужыпкъэм, ыдэжэ
кызыэрэмыкIожырэр ары.
Щыгъуаз Шумафэ зэрэкIэлэ
пагэм, теплъэшIу зэриIэм нэ-
мыкIыкIэ зыщыпэгыкIын зы-
щэмыIэми, ар хинагъэп. Джы
ащ иIоф тетъжэп. «НахъышIу
умыгъотымэ сыкъэштэжэ,
ара?» кыриIоным тешыны-
хыагъ.

— Сэ IофшIэгъукIэ мыштэ
усшIырэн, ау укысфэмые-

шъхъаеу ащ пылтыр бэ хъу-
гъэшъ, фэдэ кызыхэкIынэу
пщэфышт-пщэжыштыр къэ-
гъотыгъошIон.

Анахъ дахэр, анахъ дэгъур
кыхэхыгъуаеу шыгъынхэри
нэмыкI товархэри зычIизхэр
жъугъэ хъугъэх, къалэм узы-
кIоу а тучанхэм уазычIахэрэм
угу мэкIоды, «мышъ фэдизыр
хэта зыщэфыштыр?» зэоIожы.

Шумафэ зегупшысэм анахъ
хэкIыпIэшIоу кыгъотыгъэр
хъалыгъу ыгъэжэнын ары.
Шыпкьэ, ар къэзыгъажэхэ-
рэри макIэп, ау цыфыр мафэ
къэс шэ машхэ, хъалыгъур
ищыкIэгъэ зэпыт. Ар зычи-
щэшт тучан цыкIуи кызыIуи-
хыгъ. ЩэфаIохэр нахъ кызы-
фицэнхэм пае хмель зыхэлъ
тхъауахакIэ харигъалъхъэзэ
хъалыгъур ыгъажэщтыгъ, ащ
даIоуи адрэ тучанхэу хъалы-
гъу зыщэхэрэм уасэу раIуалIэ-
рэм зы сомэ кышщыгъэкIагъ.
Зэрегупшысагъэр тэрэзэу кы-
чIэкIыгъ, щэфаIоу итучан къа-
кIорэр мафэ къэс нахъыбэ
хъуштыгъ. Ар зыгу римыхын-
хэр хъалыгъу зыгъажэу зыщэ-
хэрэм къахэкIыгъэх. Хъалыгъу
закъокIэ уигъот бэ зэрэмы-
хъуштыр ышIошъ кызыэхъум,
нэмыкI фэдэхэкIыпIэхэм яусэу
Шумафэ ригъэжыагъ, гуубатэ-
хэр, къурамбийхэр, хъатыкь-
хэр, нэмыкI адыгэ шхын шъа-
бэхэу тхъауом хэшыкIыгъэхэр
аригъэжыагъэхэу ыублагъ, ау
ахэр бэу IуIыштыгъэп. На-
хъыбэу ахэр зыщэфыштыгъэ-
хэр хъадагъэ зилэхэр ары. Щы-
гъынIухыжэ, мэфэ IлоклитIу,
илъэс Iанэ дунаир зыхъожы-
гъэм фэзышIыштыгъэр пэшIоры-
гъэшъэу ыдэжэ къаIохэти кы-
лэлэуштыгъэх.

«Зыр мыунэу зыр унэхъу-
рэп» аIо. Дунаим ехыжырэп
нахъыбэ хъу къэс ежъ Шумафэ
фэдэу кыфыхэкIырэр нахъы-
багъэми, ащ ыгъэмэхъэшагъ,
хъадэгъэ IофкIэ адыгэ шхын
шъабэхэр афимыгъэжэжэу
ригъэжыагъ, ау къаIохэмэ,
пэлэшхъырыхэу къелэлэIухэу,
ипсэпагъи кыIуIэкIэжыштыгъэу
аIо зэхъум агъэукIытагъ. ЕтIа-
ни анахъэу дэзыхыыхыгъэхэм
ащыщ дунаим ехыжыгъэм
кыфызэIуахыгъэ Iанэм пэс-

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ия 20-рэ ИЛЪЭС ФЭГЪЭХЫГЪЭ ЕШІЭГЪУХЭР

Нардхэр

ЗышІогъэшІэгъоныр хэлажъэ

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илъэс фэгъэхыгъэу нардхэмкІэ зэнэкъокъу гъэшІэгъон Мыекъуапэ щы-кІуагъ. Адыгеим щызэлъашІэрэ спортсменхэр, тренер-хэр зэлукІэгъухэм ахэлэжъагъэх.

Европэм самбэмкІэ ичемпионэу Гостэкъо Хъумэр, Урысы-емрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс, Адыгеим ифутбол испорт еджапІэхэм ащашІэхэрэ Семен Манаширо-выр, Александр Матусьян, Пэ-нэшъу Махъмуд, нэмыкІхэри апэрэ чІыпІэхэм афэбэнагъэх.

Медицинэм иІофышІэу Руслан Худаловым апэрэ чІыпІэр кы-

дихыгъ, Хъот Юныс — ятІонэрэ, Азиз Оганесян — ящэнэрэ, Пэ-нэшъу Махъмудэрэ Семен Ма-нашировымрэ яплІэнэрэ хъугъэх.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр кыдэзыхыгъэмэ Мыекъуапэ испорткомитет ишІухъафтынхэр афагъэшъошагъэх.

Сурэтым итхэр: Пэнэшъу Махъмудэрэ Азиз Оганесянрэ нард эдешІэх.

Футбол

«Инэм» Инэм — «Блащэпсын» Блащэпсын — 4:1.
Чъэпыогъум и 4-м республикэ стадионэу «Юностым» щызэдешІагъэх.

Адыгэ Республикэм футбол-лымкІэ и Кубок икыдэхын фэ-гъэхыгъэ кІэух ешІэгъум Бла-щэпсынэрэ Инэмрэ якомандэ-хэр щызэлукІагъэх. Блащэпсынэ ифутболистмэ пчъагъэр 1:0-у з-элукІэгъур ахызы, Хъатитэ Алий кълэапчъэм Іэгуаор дидзи, 1:1 хъугъэ. ЕшІэгъу уахътэр арэу-щтэу заухым, такык 30 судьям афыхигъэхуагъ.

Инэм ифутболистхэр текІо-ныгъэм нахъ гъэшІэгъонэу фэбэ-нагъэх. А. Хъатитэр шыблэм фэдэу ыпэкІэ илзыз, ухъумэн Іофыгъохэри Инэм ифутбо-листмэ дэгъоу агъэцакІэщты-гъэх. А. Цимбалист зэ, А. Хъа-титэм гъогогъуищэ «Блащэпсы-нэм» икълэапчъэ Іэгуаор дидзи, 4:1-у текІоныгъэр кыдаыхыгъ.

Пчъагъэм емылбытыгъэу бла-

щэпсынэхэм ешІэкІэ дэгъу къа-гъэлэгъуагъ, текІоныгъэр кы-дамыхыгъэми, финалым ди-штэу уащитхъунэу ешІагъэх. Хъатитэ Алий фэдэ футболист Кошхъэблэ районым кыкІыгъэ командэм хэтыгъэмэ, Кубокыр Инэм щыщхэм кыдамыхын-кІи пшІэхэныеп.

Инэм псэупІэм ипашцэу Хъот-къо Хъызыр кызырэтиІуагъэу, «Инэмыр» Адыгэ Республикэм ичемпион зэхъум ыуж респу-бликэм и Кубок кыдихыгъ.

Адыгэ Республикэм физкуль-турэмкІэ ыкІи спортымкІэ и

Комитет итхъаматэу Хъасанэ-къо Муратэ Кубокым икыдэ-хын фэбэнэгъэ командэм афэ-гушІуагъ, медальхэр, щытхъу тхылъхэр Блащэпсынэрэ Инэм-рэ якомандэхэм аритыжыгъэх, АР-м и Кубок «Инэмым» фи-гъэшъошагъ.

Инэм ифутболистхэм апэу афэгушІуагъэхэр Блащэпсынэ икомандэ хэтхэр арых. Фина-лым щешІэгъэ командэхэр зэхэ-уцохи, нэпэеплэ сурэт атыра-хыгъ.

Сурэтым итхэр: **Инэмрэ Бла-щэпсынэрэ якомандэхэр.**

Гандбол. Суперлигэр

«Адыифыр» «Ростов-Доным» зыІокІэм, тикомандэ мыгъэ хэ-кІыжыгъэ Мария Гарбуз зэкІэ-ми анахыбэрэ тикълэапчъэ Іэ-гуаор кыдидзагъ — 7. Астра-хань икомандэ щешІэрэ Анна Игнатченкэр Адыгеим испорт дэгъоу щашІэ, дунаим ичем-пионк. А. Игнатченкэм зэкІэми анахыбэрэ тикълэапчъэ Іэгуаор кыдидзагъ — 6.

«Адыифымрэ» «Астраханоч-кэмр» язэлукІэгъу заухым ыуж Анна Игнатченкэм гушыІэгъу тыфэхъугъ.

— «Адыифым» ухэтэу арэу-щтэу дэгъоу уешІагъэемэ, непэ лъэшэу тыбгъэгущІон плъэкІы-щтыгъэ, — есІуагъ Анна Игнат-ченкэм.

— Сэри Мыекъуапэ икоман-

дэ сыщешІэ ешІоигъуагъ, ау Іофхэр сэ сызэрэфаеу зэпыфэхэ-рэп, — игупшысэмэ А. Игнатчен-кэм тащигъэгъозагъ.

Спортсменкэ цІэрыІом иеплты-кІэхэр кыдгурэІох. «Астраха-ночкэм» пшъэрылэ инхэр зыфи-гъэуцугъэх, апэ ит командэмэ ащыщ, Европэм икубокхэм якы-дэхын фэбанэ шІоигъу. «Ады-ифыр» ауж кьенэ, мы илъэсым ешІэгъуи 4 илагъ, плІыри шІуа-хыгъэми, нахышІоу ешІэнэу тыщэгугъы. Светлана Кожубе-ковам, Екатерина Сухановам, Дэрбэ Заремэ, Татьяна Гусако-вам, нэмыкІхэми загъорэ ухъа-зырыныгъэ дэгъу къагъэлъагъо-щтыгъ. Тыфай, тащэгугъы зэлукІэгъу уахътэр окІофэ гъэшІэ-гъонэу ешІэнхэу.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.

Зэхъыгъэ фэгъэхэр. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къралхэм ащыпсэурэ тилъэп-кыгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кълэбар жъу-гъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьаІэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шъхьаІэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛЪЭ Руслан**

**Редактор
шъхьаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен**

**ПшъэдэкІыжъ
зыхырэ
секретарыр
НЭПШІЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхъыгъэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чІыпІэ гъэІоры-
шанІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4364**

**Индексхэр
52161
52162**

Зак. 2440

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

«Адыиф» Мыекъуапэ — «Астраханочка» Астра-хань — 23:35 (10:20, 13:15).

Чъэпыогъум и 5-м Мыекъуапэ щызэлукІагъэх.

Зезыщагъэхэр: Э. Борисов — Москва, Э. Кобзарь — Санкт-Петербург.

«Адыиф»: кълэлэпчъэлутхэр: Кожубекова, Каюмова; ешІаІохэр: Мартыненко, Суханова — 3, Шарафан — 3, Гусакова — 4, Коцарева — 2, Исаченко — 1, Голов-ко, Куцевалова, Еремченко — 1, Васильева — 3, Дэр-бэ — 2, Дьякова — 2, Буховец, Аникина — 2.

ХъакІэмэ текІоныгъэр зэра-хыщтыр пэшІорыгъэшъэу тшІэ-щтыгъэ. Илъэс зэнэкъокъур зы-

щырагъэжъэным «Адыифым» анахъ дэгъоу ешІэрэмэ ащыщ-хэу нэбгыриплІ хэкІыжыгъ.